

MAR 24 1982

STATE HISTORICAL SOCIETY
OF WISCONSIN

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 6

KETVIRTADIENIS, KOVO [MARCH] 18, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

VARO NUO KOTO VIDURAMŽIŲ POLITIKA DARBININKAI NE ARKLIAI TURISTINĖ GRUPE

Amerikos valdančiosios klasės valdžios politika visuomet buvo duoti turtingiems, o biedniams nuo jų stalo trupinius. Kaip krašto ekonomikos istorija atsimena, geležinkelių, anglies kasyklų kompanijos dykai gavo didžiausius žemės plotus, kitos kompanijos visokių koncesijų, privilegijų...

Iki praeito šimtmečio pabaigos tokia politika gal ir buvo gera krašto ekonomikai vystyti, kai gamybos priemonės nebuvo peraugusios socialinių gamybos santykių. Kapitalistinė gamyba buvo laikoma pažangia palyginus su feodalinė. Bet kai XX a. gamybinės priemonės peraugo socialinius gamybos santykius, politika duoti turtingiems, o biedniams nuo jų stalo trupinius, krašto ūkį varo nuo koto.

o o o

Didžios depresijos metu Amerikos krašto ekonomika buvo nusivariusi nuo koto tiek, kad krašto kapitalistinė gamyba buvo priėjusi liepto galą. Išgelbėjo ją prez. Rooseveltas, krašto ūkio ekonomikos politikos kursą pasukęs, kad nuo turtingųjų stalo biedniams būtų nušluojamos didesnės saujos trupinių. Senesnės kartos žmonės tai labai gerai atsimena.

Faktas yra faktas, kad prez. Reaganas su praeito šimtmečio politinės ekonomikos teorijomis krašto ūkį varo nuo koto. Aliarmuoja statybos pramonė, aliarmuoja automobilių pramonė, aliarmuoja visa eilė didesnių kompanijų, mažesni bizniai ir fabrikai užsidarinėja, bedarbių armija didėja.

Jeigu po prez. Reagano į Baltuosius rūmus neateis žmogus toks, koks buvo Rooseveltas, didžiojo biznio interesai nori ar nenori, darbo liaudis tars savo žodį.

o o o

Politika "atimti iš biednų ir duoti turtingiems" nėra protinga. Jau eina kalbos, kad ji yra viduramžių ekonomikos politika. Ana priėjo liepto galą, "atimti iš biednų ir duoti turtingiems" irgi lemta prieiti prie galo, nes ir ji yra prasto šeiminkavimo politika.

Protingas šeiminkavimas savo arklius gerai šeria, kad būtų pajėgūs traukti plūgą. Puskvailis šeiminkavimas nepaiso arkliai eđę ar neeđę, ir tokiu šeiminkavimu nusigyvena. Darbininkai nėra kapitalistų arkliai, jie nedvesia, o kovoja už duonos kąsnį.

Mielas skaitytojau, nepamanyk, kad taip rašydamas apgailėstauju kapitalizmo žlugimą, o tik noriu pavaizduoti, kaip jis neriasi sau ant kaklo kilpa.

o o o

Baigiant noriu pranešti džiugią žinią, kad ir šiemet laikraščio

Žemės ūkio produkcijai gausinti

Gamybinę egzaminą Raudondvario eksperimentiniame ūkyje laiko naujas šiaudų doravimo būdas. Nuotraukoje—iš kupetuotuvo SPT-169 iškraunami pradalgėse išdžiovininti šiaudai.

Per praėjusius penkerius metus, vadovaujantis moksliskai pagrįstomis rajonų išplanavimo schemomis, iš esmės Lietuvoje buvo baigtas ūkių stambinimas, patikslintos sėjomainos ir specializavimo kryptys, sujungtos smulkios brigados, skyriai, fermos ir kiti ūkių padaliniai.

Dabar respublikoje yra 229 teritoriniai tarpūkiniai susivienijimai, veikia 24 tarpūkinės kiaulininkystės įmonės, kurių kiekviena kasmet nupeni nuo 12 iki 57 tūkstančių kiaulių. Pastatyta 410 pieno krypties kompleksų, kuriuose laikoma po 400 ir daugiau karvių. Paukštininkystė sukoncentruota 5 valstybinuose paukštynuose. Veikia trys galvijų penėjimo, keletas mažesnių ūkių kiaulininkystės bei paukštininkystės kompleksų. Įkurti trys šiltnamių kombinatai, kurių bendras gamybinis plotas viršija 130 hektarų. Prekinės kultūros—linai, cukriniai runkeliai, bulvės—daugiausia auginamos specializuotuose ūkiuose.

Dauguma darbų gyvulininkystės kompleksuose visiškai mechanizuoti, o kai kurie ir automatizuoti. Veikiančių kompleksų praktika parodė, kad juose darbo sąnaudos ir produkcijos savikaina yra 25-40 procentų mažesnės, negu vidutiniš-

administracija organizuos "Vilnius" skaitytojų turistinę grupę dešimčiai dienų į Lietuvą. Dar nėra žinios kiek kaštuos kelionė, viešbučiai ir išlaidos važinėti autobusais, bet jau yra žinia, kad grupė Vilniuje bus priimta rugpjūčio 16 dieną.

Kurie galvojate aplankyti savo ir savo tėvų žemę, skubėkite užsiregistruoti ir derinkite važiavimą į Lietuvą savo atostogas darbuvietyse. Grupė bus 35 žmonių ir vyks per plačią žinomą W. Rask kelionių agentūrą.

Kai tik bus susitarta dėl kelionės su agentūra, kuo skubiausia pranešime visas smulkmenas. Dėl informacijų kreipkitės į laikraščio administraciją.

S. J. Jokubka

kai respublikos ūkiuose. Šis kokybiškai naujas mėsos ir pieno gamybos pertvarkymas pramoniniu pagrindu atveria plačias galimybes žemės ūkio gamybai toliau intensyvuoti, jos efektyvumui didinti.

Tarybų Lietuvos socialistinis žemės ūkis pasiekė didelių laimėjimų. Nors Tarybų valdžios metais, sparčiai augant miestams ir vystantis pramonei, keleriopai sumažėjo kaimo dirbančių žmonių skaičius, bendroji žemės ūkio produkcija padidėjo dvigubai, o gyvulininkystės produkcija—2,5 karto, javų derlingumas—daugiau kaip dvigubai. Lietuvoje dabar vienam gyventojui gaminama 140 kilogramų mėsos ir beveik 800 kilogramų pieno.

Ypač didelius darbus teks atlikti artimiausiais metais, toliau specializuojant ir koncentruojant žemės ūkio gamybą. Augalininkystėje bus siekiama smarkiai padidinti javų derlių, pagerinti sėklininkystės ūkių veiklą. Specializuotuose ūkiuose numatoma tobulinti linų, cukrinių runkelių, bulvių, daržovių auginimo technologiją, plačiau taikyti kompleksinę mechanizaciją. Vienas pagrindinių augalininkystės uždavinių yra visiškai aprūpinti gyvulininkystę pašarais.

Siekiant toliau didinti gyvulininkystės produktų gamybą, didžioji dalis kapitalinių įdėjimų bus skiriama naujų karvidžių statybai, esamų plėtimui ir rekonstravimui, kad ūkiuose būtų sukurti 400-600 vietų kompleksai. Numatoma kurti naujus tarpūkinius galvijų penėjimo kompleksus ir stambias fermas. Šiuo metu statomi kiaulininkystės kompleksai 13 rajonų ir šiame penkmetyje bus pradėti statyti nauji tokie kompleksai Vilniaus ir Zarasų rajonuose. Toliau bus plėtojama paukštininkystė. Išsiplės paukščių fermos kai kuriuose ūkiuose, didės Vievio ir Girelės paukštynų gamybiniai pajėgumai, bus baigti statyti tarpūkiniai paukštynai Alytaus ir Plungės rajonuose, rekonstruotas Vilniaus paukštynas.

Kartu su žemės ūkio gamybos intensyvinimu didelis dėmesys skiriamas socialinėms problemoms kaime spręsti. Dabar kolūkių ir tarybinių ūkių gyvenvietėse gyvena apie 60 procentų kaimo gyventojų. Toliau plėsis ir gražės gyvenvietės, į kurias kelsis žmonės iš pavienių sodybų. Sparčiau bus tiesiami ūkių keliai, bus statomos mokyklos, ambulatorijos, felčerių ir akušerių punktai, ryšių skyriai, buitinio aptarnavimo paviljonai, prekybos centrai ir kiti kultūriniai-buitiniai objektai. Numatoma pasiekti, kad iki šio penkmečio pabaigos kiekvienoje ūkio centrinėje gyvenvietėje būtų vaikų lopšelis-darželis, pirtis, valgykla.

V. Siudikas

TRUMPAI

— Nuo 1978 iki 1980 metų sulaukusių 65 metus amžiaus skurdžių padaugėjo 600,000 žmonių. Senato komiteto duomenimis, 1978 senų žmonių skurdžių buvo daugiau kaip 3.2 milijono, o 1980 jau—beveik 3.9 milijono.

— Selma, Ala., civilių teisių demonstrantai skandavo populiarią šūkį: "Ronald Reagan, he's no good, send him back to Hollywood".

— Wisconsin valstijos seimelis priėmė rezoliuciją, kviečiančią JAV tartis su TSRS dėl paskelbimo moratoriumo branduolinei ginkluotei.

— Angliakasių profsąjungos prez. Sam Church smerkia prez. Reaganą už tai, kad jis daugiau rūpinasi kasyklų savininkų interesais, o ne angliakasių.

— Walstreeto ekonomistas Henry Kaufman pranašauja, nežiūrint kiek kongresas pažabos prez. Reagano siūlomą valstybės biudžetą, 1983 metais vis tiek deficito bus apie \$150 milijonų, o ne, kaip yra numatyta apie \$100 milijonų.

VILNIS

Lithuanian Peoples Bi-weekly

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

3116 So Halsted St., Chicago, Illinois 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois

Laukiant titaniškos taikos demonstracijos Niujorke

Visa protingai galvojanti žmonija sunerimusi, kad gali kilti branduoliniomis ginklais pasaulinis karas, kuris pasauliui pridarytų tiek žalos, kad išsikasti iš jos truktų nebe dešimtmečius, o ištikus šimtmečius. Priklausantys asociacijai už socialinę atsakomybę daugiau kaip 300 Pittsburgo gydytojų, išpėdami prez. Reaganą, pažymi, jog vien tik Allegheny apskrityje, kuriame randasi jų miestas, nuo branduolinių bombų sproginėjimų žūtų 90 procentų gyventojų. Kalbant apie visą šalį, jų nuomone, žūtų mažiausia 40 milijonų amerikiečių ir nuo 20 iki 60 procentų būtų suluošinti taip, kaip buvo tūkstančiai suluošintų japonų.

Ypač sunerimę Vakarų Europos žmonės. Jie jaučia ir netgi girdi užuominų, kad kilus karui pirmučiausia branduolinės bombos pradėtų sproginėti jų kontinente ir, labai galimas daiktas, visas Europos kontinentas nusviltų ir liktų degėsių dykuma bei vėjų blaškomos pelenų krūvos. Nenuostabu, kai pereinant metų rudenio ten kilo šimtą tūkstantinės demonstracijos, griežtai reikalaujančios, kad didžiosios šalys liautųsi ginkluotis, kad ateitų į protą ir sėstųsi už derybų stalo ieškoti išeities, kaip pastoti kelią tam beprotiškam ginklavimuisi ir eiti prie susitarimo prie visuotinos taikos pasaulyje, kad grasinimams ginklais būtų padarytas galas.

Kad gali kilti branduolinių ginklų pasaulinis karas, sunerimusių ir taiką mylinčios tautos. Pasaulio tautų forume Jungtinėse Tautose seniai keliama mintis, kas daryti, kad jis nekiltų. 1978 metais netgi buvo sušaukta speciali Generalinės asamblėjos sesija nusiginklavimui. Šiomet tolygi sesija birželio mėnesį vėl šaukiama.

Šia proga Amerikos taikos šalininkų sąjūdžiai organizuoja titanišką taikos demonstraciją birželio 12 dieną Niujorke. Sudarytas demonstracijai suorganizuoti koordinacinis komitetas iš komunistų, socialistų partijų, iš negrų sąjūdžio PUSH, Metodistų bažnyčios, iš Moterų už taiką ir iš daugelio kitų didžiųjų organizacijų atstovų. Sako, jog ši demonstracija bus daug masiškesnė už buvusias Vakarų Europos sostinėse. Ši demonstracija bus ne vien amerikiečių taikos šalininkų. Demonstracija bus viso pasaulio taikos šalininkų. Iš Japonijos ketina atvykti virš 1,000 žmonių delegacija su 30 milijonų parašų petiejomis, reikalaujančiomis branduolinio nusiginklavimo. Gausios taikos šalininkų delegacijos ketina atvykti iš Kanados, Vakarų ir Rytų Europos kontinentų, iš Azijos, Afrikos, Centro bei Lotynų Amerikos. Po demonstracijos bus amerikiečių religinių grupių budėjimai už taiką prie JAV misijos Jungtinėse Tautose durų. Generalinės Asamblėjos sesijos metu vyks tarptautiniai taikos šalininkų pasitarimai, konferencijos.

Aktyviai demonstracijai ruošiasi afroamerikiečiai, pažangių nuotaikų intelektualai, inteligentai, Amerikos darbo liaudis.

□ □ □

Toliau kalbant apie Vakarų Europos žmonių nerimą, kad gali kilti branduoliniais ginklais pasaulinis karas, pavyzdžiu gali būti Vakarų Vokietijos socialdemokratai. Rytų Bavarijos, Vakarų Vestfalijos ir kitų apygardų socialdemokratai savo konferencijose griežtai pareikalavo, kad nebūtų leista dislokuoti Vakarų Vokietijos žemėje naujo raketinio branduolinio ginklo, vieningai stėjo prieš JAV neutroninės bombos,

bakteriologinio ir cheminio ginklo gamybą ir dislokavimą žemyne. "Jaunųjų socialistų" bendrų susirinkimų dalyviai irgi priėmė rezolucijas, reikalaujančias, kad nebūtų leista dislokuoti Vakarų Vokietijos teritorijoje naujų Amerikos vidutinio nuotolio branduolinių raketų. Balandžio mėnesį vyks Vakarų Vokietijos socialdemokratų nacionalinė konferencija. Laukiama, kad socialdemokratui kancleriui Smidtui gali būti daug "karščiau", negu yra dabar.

Anglijoje taikos šalininkės moterys, nežiūrint žiemos šalčių, prie JAV karinių bazių Greenham Common, Berkshire ir karališkos karo aviacijos bazės Molesworth įsteigė palapinių taikos stovyklas, kuriose pasiryžusios budėti iki pavasario. Tuo tarpu savaitgalioose įvairiuose šalies miestuose bei vietovėse vyksta mažesnės ar didesnės taikos demonstracijos.

Antikarinės nuotaikos kunkuliuoja visame kontinente. Jeigu Ženevoje JAV ir TSRS nesusitars dėl apribojimo branduolinės ginkluotės, labai galimas daiktas, pavasarį, kai sušils oras, vėl gali kilti naujos daugtūkstantinės taikos demonstracijos.

2

Iš sunerimusių rytojūm pasaulio

INDIJA SIEKIA TAIKOS

Indijos premjerė Indira Gandhi pareiškė didelį susirūpinimą dėl to, kad spartinamos ginklavimosi varžybos, aštrinama konfrontacija ir mėginama palaidoti įtempimo mažinimo procesą. Visa tai kelia grėsmę visuotinei taikai. Duodama interviu Švedijos žurnalistų grupei, Indijos vyriausybės vadovė pabrėžė, kad Indija nuoširdžiai siekia taikos ir ryžtingai stoji prieš karą.

Indira Gandhi pareiškė susirūpinimą, kad Jungtinėms Valstijoms ir kai kurioms kitoms valstybėms padedant militarizuojamas Pakistanas, ir nurodė, kad Pakistano įsigyti ginklai nukreipti prieš Indiją.

UŽ TAIKOS STIPRINIMĄ

Esminiai pasaulio darbo liaudies interesai glaudžiai susiję su kova už taikos stiprinimą. Ši mintis buvo akcentuojama Kubos sostinėje pasaulinio profsąjungų kongreso dalyvių kalbose.

Apie 30 šalių delegatai, kalbėję forumo darbo dienomis, pasmerkė pavojingą avantiuristinę Vašingtono politiką, stoji už neatidėliojamas bendras priemones, kurios įgalintų užkirsti kelią branduolinei katastrofai.

JEIGU LEIBORISTAI ATEIS Į VALDŽIĄ

Anglijos leiboristų partijos lyderis M. Foot parėmė "nebranduolinės zonos" sudarymą Europoje, pasisakė už tai, kad Britų salose būtų likviduotos Amerikos karinės bazės.

Savaitraštyje "Tribune" paskelbtame interviu jis pareiškė, kad jeigu ateis į valdžią leiboristų vyriausybė, bus sustabdyta šalies povandeninio laivyno perginklavimo naujomis Amerikos branduolinėmis raketomis programa, atsakyta Amerikos sparnuotųjų raketų dislokavimo Anglijoje. Leiboristai imsis priemonių, kad šalies teritorijoje nebūtų branduolinio ginklo.

ŽMOGAUS TEISIŲ KOMISIJOS SESIJOJE

Kam tarnaus didžiulė mokslo ir technikos pažanga, žmonių proto ir

rankų pasiekimai—žmonijos labui ar ruošimuisi karui,—taip kėlė klausimą Ženevoje dauguma delegatų žmogaus teisių komisijos sesijoje svarstant klausimą "Mokslinė-techninė pažanga ir žmogaus teisės". Reikia apsaugoti pasaulį nuo branduolinės katastrofos, apriboti ginklavimosi varžybas, kurioms skiriami milžiniški ištekliai, pažymėjo jie. Afrikos, Azijos, Lotynų Amerikos šalių atstovai pabrėžė, kad dalis lėšų, sutaupytų nutraukus ginklavimosi varžybas, galėtų būti skirtų besivystančioms šalims iškilusioms ekonominėms ir socialinėms problemoms spręsti.

DANIJOS PREMJEKAS NEPASITIKI JAV POLITIKA

Danijos premjeras A. Jorgensen kalbėdamas per nacionalinę televiziją, apibūdino Reagano ir sekretoriaus Haig vykdomą politiką kaip kursą, nekeliantį pasitikėjimo.

—Aš manau,—pabrėžė Danijos vyriausybės vadovas,—jog dabartinė JAV politika yra nepriimtina daugeliui Europos šalių, bent jau netinka Danijai. Vašingtone politiniai įvykiai vertinami dvejopu matu. Jeigu jau kalbama apie žmogaus teisių pažeidimus, tai būtina nurodyti Turkiją ir Salvadorą, kur šios teisės grubiai pažeidamos. Mano nuomone, Jungtinės Valstijos elgiasi taip, tartum būtų užsitraukusios skraistes ant akių.—

A. Jorgensen pasakė, kad jo vyriausybė informavo Vašingtoną apie savo pažiūrą į šią JAV politiką.

PASMERKĖ JAV KIŠIMĄSI

Managvoje regiono universitetų studentų federacijos atstovai pasmerkė grubų Jungtinių Valstijų kišimąsi į Centrinės Amerikos šalių vidaus reikalus. Svarbiausias federacijos uždavinys, pareiškė jie čia įvykusiame pokalbyje su žurnalais,—demaskuoti agresyvių Vašingtono kėslus prieš Nikaragvos revoliuciją, taip pat kovojančias Salvadoro ir Gvatemalos tautas.

Studentų vadovai paragino pasaulio visuomenę ryžtingai protestuoti prieš jaunimo represavimą Lotynų Amerikos šalyse, kur valdo reakciniai diktatoriški režimai.

Paruošė J. Ž.

Nusikalstamų režimų aukos

1980-1981 metais Jungtinių Valstijų remiama Salvadoro chunta dar labiau sustiprino represijas prieš pakilusią į kovą liaudį. Per dvejus metus šalyje įvykdyta 26 tūkstančiai politinių žmogžudysčių. 600 tūkstančių salvadoriečių buvo priversti bėgti nuo represijų į užsienį. 1800 patriotų dingę be žinios. 300 tūkstančių piliečių buvo priversti keisti gyvenamąją vietą. Per tuos dvejus metus chunta iš Vašingtono gavo 65 milijonus dolerių.

Po 1973 metų rugsėjo fašistinio perversmo iki šių dienų Čilėje buvo nužudyta daugiau kaip 30 tūkstančių demokratų. 20 tūkstančių čiliečių pabuvojo kalėjimuose ir koncentracijos stovyklose. 2500 asmenų iki šiol laikomi dingę be žinios.

Dabar Urugvajus yra pasaulio rekordininkas kalinamų režimo politinių priešininkų skaičiumi—iš trijų milijonų šalies piliečių už grotų

pasodinti 40 tūkstančių. Kas šeštas urugvajietis—iš viso 500 tūkstančių—emigravo į užsienį.

Amerikos koncernai "United Fruit", "United Brands" 1954 metais nuvertė buržuazinę-demokratinę Ch. Arbenso vyriausybę. Per 27 metus Gvatemaloje karinio režimo baudėjai nužudė 70 tūkstančių žmonių.

Per pastaruosius du dešimtmečius iš Haiti emigravo daugiau kaip milijonas žmonių. 20 tūkstančių haitiečių kalinami diktatoriaus Žako Klodo Diuvaljė kalėjimuose už "nelojalumą režimui". Aukų skaičius per tą laiką pasiekė 50 tūkstančių. Tuo tarpu Vašingtonas kruvinam režimui vien pastaraisiais metais yra suteikęs pagalbą už 150 milijonų dolerių.

Agentūra BTA (Bulgarija)

Vilnis, 1982 kovo 18

KAS PAVADUOS "VADUOTOJUS"

Si neganda neatėjo nelauktai. Tarsi negera nuojauta, ji seniai tvyrojo ore, net ir geriausiais laikais drumsdama lietuviškųjų "veiksnių" ramybę. Atsitiko tai, ko seniai ir nerimastingai buvo laukiama. Vieną gražią dieną dalis dipukų išsikvėpė ir pavargo. "Vaduotojams" staiga prireikė pavaduotojų. Nes vieni išėmė šulį jau iškeliauvo į geresnį pasaulį, kiti suvaikėjo ir patys liko, kaip sakoma, be šulo, na, o treči... Trečių paprasčiausiai nėra. Štai ką šiuo klausimu sako Kanadoje leidžiamas laikraštis "Tėviškės žiburiai": "Rūpestį betgi sudaro tai, kad vietoje iškeliausių nebeatina tokios pat kokybės šulį, tokio pat masto veikėjai, turį plačią atramą savoje visuomenėje. Tiesa, turime gana daug intelektualinio priauglio, bet jų svoris kažkaip linksta daugiau į amerikine arba gyvenamojo krašto pusę..."

Pasirodo, jaunesnioji dipukų kartą nemėgsta svajoti apie nerealius dalykus. Ji neturi laiko ir noro žaisti "vaduotojų" pamėgtus žaidimus: dalintis susapnuotos karalystės postus, portfelius bei dvarus. Ji labai pragmatiška, ši suamerikonėjusių lietuvių karta. Prieš ką nors pradėdama veikti, ji iškart pasidomi—o kokia iš viso to nauda? Deja, atsakyti į šį klausimą dipukai neturi ką. Va kokie vaikeliai Amerikoje išaugo. Todėl "Tėviškės žiburiai" sunkiai dūsauja: "Idealistinis nusi-teikimas, skatinantis aukotis didžiai idėjai, jai yra tolimas".

Ir iškart iškyla daugybė problemų—jeigu dipukų jaunuo-menę nedomina smetoniškų laikų chimeros, tai kam gi iškaršė šulį perduos estafetę? Kas gi pratęs amžiną "vadavimo" akciją? Klausimų, kaip matome, gyvas galas, o dėmesio vertų atsakymų—tik vienas kitas.

Bet—yra! Štai kokia idėja šovė į galvą kažkokiam L. Valiukui, pagersinusiame savo samprotavimus "Pasaulio Lietuvyje": "Visą Lietuvos laisvinimo darbą reikia pavesti amerikiečiams profesionalams. Pirmuosius bandymus yra padariusi Kalifornijos lietuvių grupė, pradėjusi tartis su amerikiečių profesionalų firma (Hannaford Public Relations Co.). Pirmieji piniginiai įsipareigojimai irgi daromi kaliforniečių".

O dabar pabandykit atspėti—koks sumos reikia amerikiečių profesionalams už Lietuvos "išvadavimą"? Aišku, nežinot. Ir nieko nuostabaus čia nėra—to nežino net pats idėjos tėvas L. Valiukas. Kai ką jis, žinoma, apskaičiavo: "Tam tikslui kasmet turėtumėm surinkti apie 200,000-300,000 dolerių". Kai kas šiai idėjai pritaria, džiaugiasi Valiukas ir ragina nustėrusius tautiečius: girdi, reikia skubiai veikti!

Tačiau tautiečiai neskuba. Jiems šioje isterijoje daug kas neaišku.

O KAIP NAMIE?

Kaip mums ir visam kitam plačiam pasauliui gerai žinoma, vos atsisedęs į pagrindinę Jungtinių Amerikos Valstijų kėdę Baltuosiuose rūmuose Ronaldas Reaganas paskelbė labai savotišką karą. Jo tikslas, kaip kad buvo oficialiai suformuluota—"kova su tarptautiniu terorizmu".

Ir teroristų buvo pradėta ieškoti visur. Aišku, kaip tokiu atveju paprastai būna, tik ne namuose, ne pačiose Jungtinėse Valstijose. Tik laimingo atsitiktinumo dėka terorizmas, 1982 kovo 18

Kad kiekvienais metais reikia surinkti ir atiduoti 200-300 tūkst. dolerių—aišku. Kad Hannaford firmos profesionalai juos su džiaugsmu pasiims—irgi aišku. Tačiau kiek metų jiems reiks tokias sumas mokėti? Ir ką gi jie, tie profesionalai, nuveiks? Ne su doleriais, žinoma. Ką gudresnio už dipukus Lietuvos "vadavimo" biznyje tie profesionalai sugalvos? Ir aplamai—kodėl jiems reikia mokėti ne 10 tūkst. ar milijoną dolerių, o būtent 200-300 tūkstančių dolerių? Negi tiek Lietuva tekainuoja? Įdomu, koks šulas ir koku būdu tai apskaičiavo? Deja, minėtas Valiukas savo kortų tautiečiams neatskleidė. Tačiau idėja gimė, pusiau subrendo ir pasileido klajoti po lietuviškųjų "vaduotojų" kolonijas.

Valio, pagaliau radom išeitį—šaukė trumparegiai dipukai, bet piniginių—lietuviškų papratimu—iš kišenių traukti neskubėjo. Nesąmonės, replikavo "atviro žodžio" mėnraštis "Akiračiai", geriau įstokime už tuos dolerius taip reikalingą lituanistinę katedrą. Tačiau visi laukė, ką gi nuspręs ne visokios pasaulio lietuvių bendruomenės, o "vaduotojų" generalinis štabas, dipukų vadinamas VLIKU.

Ir štai laikraštelyje "Naujienos" pasirodė aiškiai VLIKo inspiruotas anoniminis straipsnis, pavadintas "Svetimais nagais žarijas žarsto". O jame aiškiai aiškiausiai pasakyta: "VLIKas šiuos reikalus žino geriau, negu pats Hannafordas ir jo visi propagandistai. VLIKas pakartotinai įspėjo Amerikos lietuvius, kad svetimomis rankomis mes greičiau pakenksime lietuviams, negu padėsime. VLIKas turi pažintis, žino tarptautines nuotakas daug geriau, negu Kalifornijoje sėdintieji keli propagandistai, išsižioję laukiantieji lietuvių aukų".

Kitaip tariant, atsakė idealistinio nusistatymo "veiksniai", kad matysite mūsų dolerius, kaip savo ausis. Jie mums patiems reikalingi,—ne tiesiogiai, bet visiškai aiškiai davė suprasti dipukų generalinis štabas.

Atsakymas nenustebino nė vieno—nė šiapus, nė anapus Atlanto. Tegu ir sukalbėjo, ir suvaikėjo šulį, tačiau ne tokiu laipsniu! Juk tiek metų su tokiu vargu meškeriota iš patiklių tautiečių kišenių dolerius ir profesionaliai, šimt pypkių meškeriota! Tiek metų tvirtinta, kad "išvadavimas" va—jau čia pat... O dabar patiems prisipažinti pralaimėjus ir atiduoti visus piniginius fondus svetimiesiems?! Nė už ką! Geriau liksim be pavaduotojų, nusprendė "vaduotojai". Galų gale, jeigu 40 metų VLIKas "vadavo" tėviškėle—neišvadavo, tai ką ta Hannaford firma čia bepadarys?

Štai su šia išvada mes privalome sutikti. Visu šimtu procentų.

Kazys Bagdonavičius

rizmo auka netapo pats to karo skelbėjas prezidentas Ronaldas Reaganas.

Pistoletu jį prakiurdė ne koks nors importuotas ar tarptautinis teroristas, o grynai savas, "Made in USA" vaikas. Ir dargi iš pasiturinčių respektabilių amerikiečių šeimos.

Prieš pat Naujuosius metus per Valstijas, o tiksliau kalbant per Vašingtoną, vėl nusirito eilinė "kovos su terorizmu" banga. Kažkokie paslaptingi šaltiniai pranešė, kad prieš Valstijų prezidentą ir jo

Ir Gvatemaloje įsisteigė patriotų frontas

Gvatemalos Respublika—valstybė Centrinėje Amerikoje. Salis užima 108,9 tūkst. kvadr. kilometrų teritoriją. 1979 metų duomenimis, Gvatemaloje gyveno 6,1 milijono žmonių. Beveik pusė šalies gyventojų sudaro ispaniškai kalbantys metisai, kita pusė—įvairių genčių indėnai. Šalies sostinė—Gvatemalos miestas (apie 900 tūkst. gyv.)

Gvatemalos teritorijoje yra net 33 ugnikalniai. Tačiau šią šalį pirmiausia purto liaudies neapykantos ugnikalnis. Gvatemala priklauso skurdžiausių pasaulio valstybių skaičiui. Skurdas ir badas vyrauja šalyje, kur yra derlingiausios žemės, dideli naftos bei nikelio telkiniai. Visi šie turtai priklauso arba vietiniams latifundininkams, arba užsienio kompanijoms. O indėnų valstiečiai dar ir šiomis dienomis pardavinėjami vergiškam darbui kavos ar cukrašvendrių plantacijose pigiau už galvijus—po 18 dolerių.

Dar prieš tris dešimtmečius Gvatemala buvo laikoma demokratine valstybe. Tačiau 1954 metais JAV imperialistai surengė ginkluotą intervenciją iš kaimyninio Hondūro teritorijos ir nuvertė demokratinę Ch. Arbensos vyriausybę. Perversmą surežisavo JAV koncernas "United Fruit Company".

Nuo to laiko Gvatemalą valdo kariškiai. Kas dedasi šioje šalyje, meistriškai aprašė priverstas emi-

gracijoje gyventi Gvatemalos rašytojas, Nobelio premijos laureatas M. A. Asturijas savo satyriniame romane "Senjoras prezidentas".

1978 metais "rinkimų" parodijoje prezidentu pasiskelbęs generolas Fernandas Romeo Lukas Garsija veidmansiškai žadėjo "pamaitinti visus badaujančius". Tačiau pirmasis diktatoriaus žingsnis buvo už 18 milijonų dolerių iš Izraelio nupirkti automatai diktatorinius gvardijai. Du trečdaliai valstybės biudžeto skiriama armijai bei policijai išlaikyti. Tam skiriama ir iš Jungtinių Valstijų gaunama "vystymosi pagalba": neseniai pusė milijono dolerių iš šio fondo buvo išleista naujai policijos akademijai.

Diktatoriaus baudėjai žiauriai slopina masių pasipriešinimą. Vien pastaraisiais dešimtmečiais nuo jų rankos žuvo 70 tūkstančių žmonių.

Keturi Gvatemalos kariniai politiniai susivienijimai—Ginkluotos liaudies organizacija, Varguomenės partizanų armija, Sukilėlių ginkluotosios pajėgos ir Gvatemalos darbo partijos revoliucinės ginkluotosios pajėgos—paskelbė, kad įsteigtas Nacionalinės patriotinės vienybės frontas. J. Ž.

— Kaip pažymi laikraštis "Daily World", nedarbo pasėkos turi palietusios nuo 20 iki 30 milijonų vaikų, kai apie 10 milijonų jų tėvų neturi darbo.

šeima pasikėsiniama ruošia didžiai paslaptinga "arabų grupė". Ant Baltųjų rūmų stogų budrių akių nesumerkė snaperiai, gi pirmoji ledi netgi šnipintis nedrįso—tą, anot spaudos, paprašiusi padaryti savo draugiu.

Ir ta eilinė teroristinė isterija baigėsi, kaip ir jos seserys. Tačiau galima ne kiek neabejoti: atsirast naujos. Juk tam dirba ištisas gerai apmokamas štabas...

Deja, vėl norisi pakartoti: amerikietiški teroristų medžiotojai baisiai jau nenoromis dairosi savame kieme. O juk labai reikėtų... Tą iš naujo priminė ir populiarus Maskvoje leidžiamas savaitraštis "Literaturnaja gazeta" daug dėmesio skiriantis ir tarptautiniams klausimams.

Laikraštis iš naujo grįžo prie oro piratų, žudikų tėvo ir sūnaus Brazinskų.

Priminsime. 1970-ais metais tėvas ir sūnus Brazinskai (tėvas—jau anksčiau teistas kriminalinis nusikaltėlis) užgrobė vietinę liniją skrendantį tarybinį lėktuvą. Bandiškio užpuolio metu buvo nužudyta stiuardėsė, sunkiai sužalotas pilotas.

Oro piratai lėktuvą privertė nusiusti Turkijoje, ten kurį laiką jie buvo internuoti.

Kaip žinia, į banditų vadavimą labai aktyviai įsijungė aršiosios nacionalistinės organizacijos, ir specialiosios JAV tarnybos. Kaip tik joms padedant, Brazinskai ir atsidadė Jungtinėse Valstijose: lyg vaikiškoje pasakoje "dingo" pakeičiui iš vieno aerodromo į kitą...

Tarybų Sąjunga ne kartą reikalavo išduoti nusikaltėlius, kurie turi būti baudžiami pagal visų civilizuotų šalių įstatymus.

Tačiau, kaip žinia, Jungtinės Amerikos Valstijos iki šiol tebeglo-

boja kriminalinius nusikaltėlius, jie tebėra slepiami.

Visa tai labai gyvai primena "Literaturnaja gazeta".

Laikraštyje tarybinis žurnalistas rašo:

— Nuo 1976 metų šie du banditai yra Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje, ir nežiūrint daugkartinių Tarybų Sąjungos reikalavimų, amerikiečių valdžios atstovai atkakliai atsisako išduoti juos teisingam teismui, kaip tai numatyta atitinkamuose tarptautiniuose susitarimuose dėl kovos su oro piratais.—

Žurnalistas toliau pasakoja, kad visos spaudos pastangos gauti atsakymą iš esmės: kur dabar yra Brazinskai ir ką su jais mano daryti amerikiečių valdžios organai, atsitrenkia į kietą valdininkiško biurokratizmo sieną. Šį kartą ta siena atsiradusi neatsitiktinai, ji turi aiškų tikslą: slėpti ir ginti teroristus.

Cia minimas straipsnis taip ir baigiamas: "Tikrieji teroristai Brazinskai tebėra laisvėje".

Tai viena iš daugelio "amerikietiško savojo kiemo istorijų: teoretiškai—garsūs šūkiai, praktiškai—terorizmo tolerancija ir globa. Ji atsiranda tada, kai terorizmas nukreiptas prieš socialistines šalis, prieš komunizmą.

Kaip įdomią paralelę galima priminti: praėjusių metų pabaigoje Kalifornijos teisėjas dvidešimčiai metų kalėti nuteisė kitą lietuviškos kilmės asmenį (Amerikos pilietį)—kažkokį Malinauską, kuris bandė pagrobti lėktuvą ar lėktuviuką.

Nors ir nebuvo žmonių aukų, nors kandidatas į grobikus ir pasirodė esąs silpnaprotis.

Taigi! Juozas Lukys 3

Nauji vėjai išėivių kolonijose

Sakoma, kad laikas—geriausias gydytojas. Gal ir taip. Tačiau kai kada ligos gydymas užtrunka ilgus dešimtmečius... Bet geriau vėliau, negu niekad...

Visas šias mintis sukėlė žinia, kad Užatlantės—ir ne tik jos—lietuvių kolonijose pradeda pūsti nauji vėjai. Nenorime savintis nuopelnų—mūsų dažnai kartojama mintis, kad šaka, atskirta nuo kamieno, būtinai nudžiūsi, nėra labai originali ar nelaukta. Tiesiog gyvenimas akivaizdžiai patvirtino, kad lietuvių išėivijai gyvybiškai būtini kontaktai su Tėvyne. Kad kitaip etninės mirties jie neišvengs. Neaišku, kas lėmė—sveikas protas ar savisaugos instinktas, tačiau "veiksnių" tarpe atsiranda vis daugiau tautiečių, žengiančių ne į koją ir skelbiančių erezisikas mintis.

Vasarą "Draugo" laikraštje dienos šviesą išvydo Lino Sidrio straipsnis "Panaikinkime gintarinę uždangą". Kažkada Gebelso propagandistai sukūrė terminą "geležinė uždanga", kuris reiškė beviltiškus nacių bandymus izoliuoti Tarybų Sąjungą, sukurti aplink ją sanitarinį kordoną. "Veiksnių" savo analogišką politiką pavadino lyriškiau ir koketiškiau—"gintarinę uždangą". Kaip jiems tai sekėsi? Štai Lino Sidrio nuomonė: "Negerai, kad nepavykusios uždangos statyba suskaldė išėivijos visuomenę". Vadinasi, uždanga mažai ką beuždengė... Na, o kodėl gi jos statyba suskaldė "vaduotojų" visuomenę? Pasirodo, Lietuva it magnetas traukia išėivijos jaunimą. Nepadeda jokie "veiksnių" gądinimai ar grasinimai, neefektyvios jokios užtvaros. Linas Sidrys prisipažįsta, kad "dėl gintarinės uždangos sudarytos painiavos, nors nemaža jaunimo į Lietuvą nuvažiuoja, tačiau sugrįžę apie tai viešai nekalba. Nesidalina išpūdžiais. Neperduoda savo patirties". Maža to. Anot Lino Sidrio, išėivijoje atsirado naujos ligos: nebylumo liga, paslaptinumo liga, nepasitikėjimo liga, baimės liga. Baimė būti pasmerktam, apšauktam ir išplūstam "vaduotojų" spaudoje užčiaupia turistų, apsilankiusių tėviškėje, burnas. Kiekvienas tiesos apie Tarybų Lietuvą žodis sukelia isterijos priepuolį dipukų tarpe. Tačiau veiksmas gimdo atoveiksmį. Štai kodėl Linas Sidrys tvirtina, kad "atėjo laikas organizacijų vadams pripažinti, kad jų išbandytas karantinas neefektyvus".

Tačiau viena kregždė—ne pavasaris, gali paprieštarauti kuris nors mūsų skaitytojas, todėl kalbėti apie naujus vėjus lyg ir ankstoka.

Atsiverskim paskutinį mus pasiekusį—rugsėjo mėnesio—"Akiračių" numerį, ir jame rasime ne mažiau sensingą Henriko Zemelio straipsnių. Autorius, išanalizavęs VLIKo veiklą pirmaisiais "šaltojo karo" metais, tvirtina: "Toji išlais-

"PATRIOTIZMAS"... DĖL MADOS

Visi gerai pamename: po Antrojo pasaulinio karo Vakaruose ir, aišku, visų pirma Jungtinėse Amerikos Valstijose atsidiūrę bėgliai labai aktyviai ėmė kisti į vietos lietuvių gyvenimą, kurti naujas organizacijas, skverbti į senas. Jie nevengė su panieka kalbėti apie senųjų ateivių darbus, jų organizacijas, spaudą, meno saviveiklą.

Taip pat gerai žinome, kad šie

vinimo psichozė gyvenant DP stovyklose ir neturint ką veikti, sudarė geras sąlygas kurti mitams ir organizuoti politinį gyvenimą su visokiomis buvusiomis partijomis, komitetais, ministerijomis ir t. t. VLIKas, vietoj garbingai užbaigęs rezistencinį etapą, pabėgęs iš Lietuvos pradėjo iš naujo vaidinti egzilinę vyriausybę, kalbėti tautos vardu, visai nežinodamas, kas iš tikrųjų tuo metu Lietuvoje darosi". Nagrinėdamas emigrantų psichologijos ypatybes, Henrikas Zemelis pabrėžia, kad tas lagerinis gyvenimas pagimdė dar vieną savotišką reiškinį—"galvojimą, kad mes, emigrantai, tai Lietuva, kad mes ją išvaduosim ir atvešime receptus jos gyvenimą tvarkyti". Toks mąstymas, tvirtina autorius, ilgainiui suformavo tipiškus emigranto charakterio bruožus—užsidarymą nuo aplinkos, nuo pasaulio įvykių raidos, nuo naujų idėjų ir reformų. Ir štai rezultatas: "Visa politinė veikla pasidarė išlaisvinimo koncepcijos vargu. Tos koncepcijos, kuri Vakarų valstybių politikoje seniai užmiršta" (H. Zemelis).

Šios išvados—tarsi šaltas dušas vaduotojams. Priminsime, kad cituojamas straipsnis pasirodė ne pažangiečių "Laisvėje", ar "Vilnyje", o "Akiračiuose". Ir tai labai simptomatinga.

Suvedęs nelinksmą "vaduotojų" veiklos balansą, Henrikas Zemelis klausia... ar mes galime ir esame pasiruošę tą ilgą neapykantos ir nepasitikėjimo laikotarpį užbaigti. Ar galime, praeities neužmiršdami, palikti ją istorijai ir pradėti galvoti apie lietuvių tautos ateitį, kuri vienodai rūpi ir Lietuvoje gyvenantiems žmonėms (...), ir išėivijai".

Todėl, siūlo straipsnio autorius, niekur nedingsi—teks kalbėtis su oficialiais Tarybų valdžios atstovais.

Žemė, dipukų nuostabai, neprasi-vėrė ir neprarijo "raudonųjų" užsakymu tokias baisias erezijas skleidžiančio Henriko Zemelio. Nė vienas "Akiračių" redaktorius nenustvėrė jam už rankos, todėl autorius užbaigė savo skandalingą straipsnį gundydamas silpnuosius: "Šitokie pasikalbėjimai ir diskusijos galėtų sumažinti abupusį nepasitikėjimą ir sudaryti sąlygas gerėsimui Lietuvos kultūrinio ir tautinio gyvenimo pažinimui. O to pažinimo labiausiai ir trūksta".

Labai prašom, ne pirmą dieną sakome mes. Netiesiogiai pripažindamas mūsų gerą valią, Henrikas Zemelis užbaigia savo straipsnį šiais žodžiais: "Tiem ryšiams pagyvinti iniciatyvą turime parodyti mes".

Vadinti tai naujais vėjais, ar ne? Laikas parodyti. Juk "vaduotojišką" vištakystę—išisenėjusią ligą. Tačiau ir laiką ne veltui vadiname geriausiu gydytoju...

Pamatysim. Kazys Bagdonavičius

žmonės palyginti greitai (nepalyginamai sparčiau, nei senoji emigracija) pritapo prie vietos sąlygų. Tai ir natūralu—juk jų tarpe palyginti daug buvo išsilavinusių, kai kurie jų turėjo ir pinigų.

Tiesa, ne vienam naujam ateiviui baltą apykaklę teko pakeisti į mėlyną. Tačiau, kaip bebuvę, nemaža jų dalis palyginti greitai "atsistojo ant kojų", ir ėmė labai narsiai dairytis aplink.

Tokios žudynės Salvadore yra dažnos

Tyrimo metu surinkti faktai ir dokumentai nenuginčijamai įrodo, kad per 10 dienų—praėjusių metų gruodžio 7-17 dienomis—Salvadoro rinktinė baudėjų kariuomenė Morasano departamente žvėriškai sunaikino daugiau kaip tūkstantį taikių gyventojų.

Salvadoro valdžia ir jų globėjai veidmainiškai teigė ir tebetegia, kad tai buvo tik eilinė kovos su teroristais operacija. Tačiau tikrovė paneigia šiuos prasimanytus argumentus, kurių tikslas—pateisinti save ir apginti žudikus. Kokiegi tai "teroristai", jeigu jauniausiam iš jų, tyrimo duomenimis, buvo tik 30 dienų, o vyriausiajam 95 metai! Paskelbtas pranešimas atkuria tikrą gruodžio įvykių vaizdą, minutės tikslumu pasakoja apie kiekvieną baudėjų žingsnį, demaskuodamas Salvadore liaudies budielių melą ir veidmainiškumą.

... Kareiviai įžengė į kaimą gruodžio 11-osios naktį.—Taip prasideda pasakojimas apie vieną baisiausių masinių žudynių Mosotės kaime epizodą.—Jie suvarė visus gyventojus į kaimo pakraštį ir privertė juos stovėti su pakeltomis ir viršū rankomis pusantros valandos. Jie pasigrobė visus pinigus, iškratė visus namus, pasiglemžė viską, kas turėjo šokią tokią vertę, pasiėmė visas maisto atsargas ir išėjo.—Mes džiaugėmės, kad viskas taip baigėsi ir kad niekas nebuvo nužudytas,—prisimena viena iš trijų likusių gyvų gyventojų 38 metų Rufina Amaja.

Tačiau jie džiaugėsi be reikalo. Kareiviai grįžo 5 valandą ryto, kai visi miegojo... Su jais atėjo mirtis.

Jie vėl išvarė visus į gatvę. Pirmuosius paėmė vaikus. Visus nuogai išrenge juos ir drebančius nuo šalčio uždarė viename name. Po to jie išrikiavo visus vyrus į koloną ir nuvarė prie vietinės baž-

nyčios. Po to atėjo eilė moterims. Jos buvo suvarytos į Alfredo Markeso namą ir laikomos iki 6 valandos vakaro be maisto ir vandens. Vidurdienį kareiviai pradėjo šaudyti ir nužudė visus vyrus. Lavonai buvo suversti į vieną krūvą.

2 valandą dienos sušaudė vyrus, kareiviai atėjo išsivesti mergaičių ir jaunų moterų. Jos buvo nuvarytos į kalnus ir laikomos čia iki sekančios dienos 6 valandos ryto. Visos jos buvo išprievartuotos ir nužudytos, o lavonai taip pat suversti į vieną krūvą.

Dabar buvo susidorojama su seniais. Piktadariai pradėjo nuo Margaritos Markes, Visentės Devin, Aurelijos ir Bartolės Bajes—visoms joms buvo daugiau kaip 80 metų, ir jos negalėjo net vaikščioti. Bejėgės moterys buvo mušamos buožėmis ir badomos durtuvais, po to į kiekvieną iš jų buvo 4 kartus iššauta.

Naktį lavonų krūvos buvo apipiltos benzinu ir padegtos. Tik 217 iš 1009 lavonų atpažino tyrimo dalyviai. "Tik velnias gali išstrukti iš šio pragaro",—ciniškai pareiškė vienas iš baudėjų, kurio žodžius įsiminė R. Amaja, mačusi, kaip žuvo jos du vaikai.

"Vaikai kūkiodami verkė iš baimės ir skausmo. Jų aimanų neįmanoma buvo klausytis,—cituojami pranešime kito liudytojo José Santoso žodžiai.—Kai kurie kareiviai neišlaikė ir atsisakė šaudyti į juos sužalotus kūnus su išsikūsiusiais sulaužytomis šonkauliais ir kaulais, bet jiems pagrasino mirtimi baudžiamosios operacijos vadovas leitenantas Ortega, ir jie užmerkė akis paspaudė savo automatinį šautuvų gaidukus".

Kas gi šie žmonės—žvėrys? Kaip rodo pranešimas, visi jie—baudėjų brigados "Atlakatl" nariai.

I. Makurinas

IF "K.T."

Tarp dalykų, kurių "naujieji" karštai šoko mokyti "senuosius", buvo ir patriotizmas—ju, dipukų, supratimu.

Deja, tas "patriotizmas", kaip vėlgi gerai žinoma, didžia dalimi pasireiškė akla neapykanta naujajai Lietuvai ir ją statantiems žmonėms: čia tai tikrai nebuvo gailima, nei jėgų, nei lėšų! Bėgo metai. Ir juo tvirtiau ant kojų stojosi dipukinė emigracija, tuo labiau mažėjo jos lietuviškumas. O juk pagal elementarią logiką turėtų būti kitaip.

Siandien retas reakcionierių leidinys nedejuoja dėl "savo" žmonių abejingumo jo reikalams, dėl smunkančių tiražo, dėl to, kad niekas nenori jo skaityti. Vienintelė Vakarų pasaulyje likusi lietuviška gimnazija Vokietijoje vos vos suduria galus su galais (atrodo, tai ir visiškai nebepavyktų, jei ne vietos valdžios pagalba) materialiai, gi didžiųjų "patriotų" vaikučius į ją kone jėga tenka tempti, medžiojant juos visuose užkampuose.

Netgi tokios tradicinės tvirtovės, kaip lietuviškos parapijos, ir tos viena po kitos užleidžia savo pozicijas. Matome, kad katalikiškos pakraipos reakcionierių spauda kupina dejonų ir ašarojimo dėl to.

Tos pačios bėdos persekioja ir reakcionierių spaudą bei leidybą. Kaip žinia, spaudos darbų (ir visų pirma darbo jėgos) išlaidos vis kyla ir kyla—emigraciniai leidiniai pa-

stebimai menksta tiek išore, tiek savo dvasia.

Nežiūrint to, kad tikrai nemaža gana pasiturinčių žmonių, kurie ir dabar nevengia save vadinti "patriotais"...

Apie tai vis dažniau ir dažniau priversta kalbėti—aišku, anaiptol ne iš gero gyvenimo—ir pačių reakcionierių "patriotinė" spauda. Apie tai prieš kiek laiko prablio ir Toronte leidžiamai dar gana stori "Tėviškės žiburiai".

Jų pastovus (ir, beje, labai "patriotiškas") autorius rašo: "Visiems žinoma, kad išėivių periodikos tiražai yra riboti... Aplamai žvelgiant, materialiniai ištekliai mažėja, leidėjams vis sunkiau subalansuoti biudžetą".

To straipsnio autorius atvirai kaltina savo—pseudopatriotinę—aplinką. Jis rašo: "Riboto gorbūmo apimti, vis mažiau "laisvo" pinigų šeimos biudžete randame tokioms "nebūtinoms smulkmenoms", kaip lietuviškas spausdintas žodis... Ne vienam atrodo, kad be lietuviškos spaudos galima ir apsieiti".

Ta pačia proga negalima nepažymėti: net pačiais sunkiausiais depresijos metais senosios emigracijos žmonės, ypatingai pažangiečiai, savo spaudai negailėjo paskutinio, sunkiausiai uždirbto cento. Jie buvo ir dabar tebėra tikrais, ne žodiniai patriotais. Patriotais pačia gražiausia to žodžio prasme...

Vladas Mikšys

Vilnius, 1982 kovo 18

Etiopija eina socialistiniu keliu

[Sutrupintas]

Etiopija—didelė šalis šiaurės rytų Afrikoje. Beveik milijonas 222 tūkstančiai kvadratinį kilometrą, ir gyventojų jau bus daugiau nei 30 milijonų. Jos žemės gėmės dar slepia daug paslapčių, bet jau dabar žinoma esant didelių geležies, vario, aukso, platinos, mangano, sieros, druskos atsargų. Liaudies valdžios pastangos gelmių turtais išsivinti davė gerą impulsą pramonės plėtočiai. Bet ir šiandien Etiopija visų pirma žemdirbių ir klajoklių gyvulių augintojų kraštas.

Dėl to laikinoji karinė administracinė taryba ypatingą dėmesį skiria pertvarkyti ne tik didiesiems miestams, bet ir provincijai, artimiausiu metu pasiekti, kad žemės ūkis visiškai aprūpintų šalį maisto produktais ir duotų žaliavos eksportui.

Svarbiausia Etiopijos žemės ūkio eksporto prekė—kava.

Kava—tai beveik 50 procentų viso Etiopijos eksporto. Beveik pusę kavos duoda Kafos provincija. Legenda sako, kad Kafa esanti kavos tėvynė. Tikrai čia vienintelė vieta pasaulyje, kur kalnuose ir tarpekliuose auga laukiniai kavos medeliai.

Šalia provincijos administracinio centro Džimos Malko kaimelyje įkurta kavos bandymų stotis. Kaimelį supa 160 hektarų plantacijos. Pagrindinė stoties veiklos kryptis—atrinkti perspektyvias, ligoms atsparias kavos medelių veisles.

Dedamos pastangos sukurti stambias mechanizuotas fermas kavos pupelėms auginti. Tokias, kaip valstybinė ferma "Bebeka", kuri užima daugiau kaip tūkstantį hektarų.

Žinoma, kavos plantacijos—ne visas Etiopijos ūkis, ir ne jos maitina šito didelio krašto gyventojus. Apie tai, tarp kitko, byloja ir žemėlapis Kafos provincijos vyriausiojo administratoriaus kabinete, labai kruopščiai padarytas iš provincijoje auginamų žemės ūkio kultūrų grūdų ir lapų. Žemėlapis nuklotas ne tik kavos pupelėmis ir arbatlapiais. Žymią jo dalį užima

kukurūzų grūdai, pupos. Iš kitų javų Etiopijoje auginami visų pirma tefas, toliau—kviečiai, sorgas, ryžiai. Kalnų stepių rajonai tinkami gyvulininkystei.

Iki revoliucijos dauguma valstiečių nuomojo žemę iš dvarininkų, atiduodami jiems pusę, o neretai ir tris ketvirtadalius derliaus. Liaudies valdžia imperatoriaus ir kitų dvarininkų žemę neatlyginamai išdalijo valstiečiams. Kiekvienas gavo iki 10 hektarų.

Liaudies valdžia suprato, kad valstiečiai savo sklypeliuose, dirbdami primityviais padargais, nei patys save išvaduos iš skurdo, nei duos šaliai pakankamai prekinės produkcijos. Išėjimas—kooperuoti žemės ūkį, suburti valstiečius į kooperatyvus, sukurti mechanizuotas valstybines fermas.

Šalyje jau veikia daugiau kaip 3400 vartotojų kooperatyvų. Jie vienija beveik penkis milijonus valstiečių. Kooperatyvai organizuoti parduoda valstiečių išaugintus maisto produktus, steigia pramonės prekių parduotuves kaimo gyventojams, stotasi malūnus, svirnus grūdams.

Šiandien svarbiausias rūpestis "surinkti" į dideles gyvenvietes milžiniškoje teritorijoje išsibarsčiusių kaimelių gyventojus. Pratinti juos kolektyviškai gyventi, išmokyti rašto, pastatyti mokyklas, medicinos punktus, parduotuves. Stambios žemdirbių ir gyvulių augintojų gyvenvietės turinčios tapti valstiečių gamybinių kooperatyvų baze, turinčios galutinai pašalinti ir genčių nesantaikos, uždarmo liekanas.

Naujo gyvenimo pamatai Etiopijoje klojami sudėtingomis aplinkybėmis. Dėl JAV militaristinių sluoksnių kurstytojiškų veiksmų ir Somalio vadovų didžiavalstybiškų ambicijų Afrikos iškyšulyje tebėra įtempta padėtis. Tačiau Etiopijos patriotai, budriai sekdami revoliucijos priešingus intrigas, kartu ryžtingai sprendžia ir šaliai išskylančias ekonomines bei socialines problemas.

L. Girėnas

Iš nusiginklavimo komiteto sesijos

Zeneva. Čia toliau vyksta nusiginklavimo komiteto sesija. Kalbėdamas eiliniame seijos posėdyje, Tarybų Sąjungos atstovas V. Israelianas pabrėžė, kad komiteto uždavinys—suteikti visą dėmesį į ginklavimosi varžybų apribojimo klausimus, objektyviai išanalizuoti tikruosius sunkumus, kylančius derybose dėl nusiginklavimo, ir kartu stengtis juos įveikti. Jeigu nusiginklavimo komitetui pavyks pasiekti pažangą konkrečiomis ginklavimosi varžybų apribojimo ir nusiginklavimo kryptimis, jis inėš esminį indėlį į pagrindinės problemos, šiandien iškilusios žmonijai, sprendimą—branduolinio karo pavojaus likvidavimą.

Dabartinėmis sudėtingomis tarptautinėmis sąlygomis, kai taikai gresia daug pavojų, pareiškė BLR atstovas K. Teleovas, visų šalių tautos privalo ne didinti konfrontaciją, o imtis realių veiksmų, kurių tikslas—išspręsti tarptautines problemas derybomis, sudaryti tarptautinius susitarimus dėl ginkluotės apribojimo, sumažinimo ir likvidavimo.

Vilnius, 1982 kovo 18

Tokią konstruktyvią socialistinės sandraugos šalių liniją parėmė besivystančių valstybių atstovai. Indijos, Nigerijos, Indonezijos delegatų kalbos atspindėjo didelį suinteresuotumą apriboti ginklavimosi varžbas, pasiekti konkrečių laimėjimų nusiginklavimo, pirmiausia—branduolinio nusiginklavimo, srityje. Jie atkreipė dėmesį į ypatingą nusiginklavimo komiteto atsakomybę rengiant visapusišką nusiginklavimo programą, kuri turi būti patvirtinta SNO Generalinės Asamblėjos antroje specialioje nusiginklavimo sesijoje.

Disonansu sesijoje nuskambėjo Amerikos ginkluotės kontrolės ir nusiginklavimo agentūros direktoriaus J. Rostou pareiškimas. Kalbėdamas "šaltojo karo" dvasia, jis mėgino pateisinti savo šalies kursą blokuoti derybas ginklavimosi varžybų apribojimo srityje ir spartinti ginklavimosi varžbas, kurti naujų rūšių ir sistemų masinio naikinimo ginklą.

Smeigtams socialistinių šalių adresu, mėginamams kištis į jų vidaus reikalus buvo duotas atkirtis TSRS ir BLR atstovų kalbose. X.

Vašingtonas griežtina bendravimą su tarybiniais žmonėmis

Vašingtonas. (TASS-ELTA). JAV administracija griežtina Tarybų Sąjungos ir Amerikos savitarpiskai naudingų mainų įvairiausiose srityse diskriminacinius apribojimus. Varydama šmeižto kampaniją prieš TSRS ir jos užsienio politiką, Amerikos valdžia siekia atimti iš savo piliečių galimybę bendrauti su tarybiniais žmonėmis ir gauti iš pirmų rankų teisingą informaciją apie Tarybų Sąjungos poziciją aktualiais dabarties klausimais.

JAV valstybės departamentas be jokio pagrindo priėmė diskriminacinį nutarimą uždrausti TSRS ambasados Vašingtone patarėjui, kuris specializuojasi nusiginklavimo klausimais, dalyvauti diskusijoje šia tema Stanfordo universitete Amerikos mokslininkų kvietimu. Prieš tai jam jau buvo atsakyta leisti nuvykti į mitingą prieš ginklavimosi varžbas Moskou mieste (Vermonto valstija). Dar vienam Tarybų Sąjungos diplomatui Vašingtone valstybės departamentas uždraudė nuvykti į Čikagą, kur jis turėjo kalbėti tarptautinių santykių taryboje, nors įforminant kelionei buvo atlikti visi formalumai.

Atkreiptinas dėmesys į tą faktą, kad JAV užsienio politikos žinyba pirmiausia stengiasi sukludyti organizuoti tuos susitikimus, kurie skirti įtempimo mažinimo Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykiuose, tarptautinio klimato gerinimo klausimams. Kaip tik šiais sumetimais tikriausiai vadovavosi valstybės departamentas, kai šių metų sausio mėnesį atsakė išduoti įvažiavimo visas trims žinomiems tarybiniais mokslininkams. TSRS Mokslų Akademijos delegacijos sudėtyje jie turėjo atvykti į Jungtines Valstijas JAV nacionalinės mokslų akademijos kvietimu dalyvauti bendroje konferencijoje Tarybų Sąjungos ir Amerikos santykių ir ginklavimosi varžybų apribojimo klausimais.

Maždaug tuo pačiu metu JAV

užsienio politikos žinyba nusiuntė potvarkius į Stanfordo ir kai kuriuos kitus šalies universitetus. Juose ultimatyviai reikalaujama "apriboti kontaktus" tarybinio robotų gamybos specialisto, kuris turėjo atvykti į JAV kolegų amerikiečių kvietimu pasikeisti patyrimu.

Valstybės departamento veiksmai sukėlė pasipiktinimą Stanfordo universitete. Universiteto prezidentas D. Kennedy pareiškė "didelį susirūpinimą dėl federalinės valdžios mėginimų kištis į akademių tyrimų procesą".

Pastaruoju metu labai padaugėjo atvejų, kai uždraudžiami Tarybų Sąjungos visuomenės atstovų vizitai į JAV. Neseniai negalėjo atvykti į JAV Tarybų Sąjungos visuomeninių organizacijų delegacija, kurią pakvietė Amerikos keitimosi piliečiais taryba. Mat valstybės departamentas atsakė išduoti įvažiavimo vizą visiems delegacijos nariams.

JAV politiniuose, moksliniuose ir visuomeniniuose sluoksniuose vis ryžtingiau kritikuojama politika, kuria siekiama sudaryti dirbtines kliūtis savitarpiskai naudingiems Tarybų Sąjungos ir Amerikos piliečių kontaktams. "Tenka tik apgailestauti, kad valstybės departamentas imasi diskriminacinių žygių,—pareiškė savo interviu TASS-o korespondentui Stanfordo universiteto profesorius F. Farlis.—Trukdydama organizuoti tarybinų specialistų susitikimus su amerikiečiais, JAV administracija nubaudžia toli gražu ne Tarybų Sąjungą, o mus pačius". Amerikos mokslininkai, studentai, visuomenės atstovai netenka vertingos galimybės sužinoti Tarybų Sąjungos požiūrį aktualiaisiais dabarties klausimais, ir pirmiausia ginklavimosi varžybų apribojimo klausimais. Tokius kontaktus reikia ne apriboti, o visokeriopa plėsti",—pabrėžė F. Farlis. Iš "Tiesos"

Argi Kuba "skverbiasi" į Nikaragvą

Vienas svarbiausių dabartinių pertvarkymų Nikaragvoje—neraštingumo likvidavimas. Ši kampanija plačiai įgyvendinama visame krašte, kuriame Somosos diktatūros metais dauguma vaikų neturėjo galimybės mokytis.

Liaudies vyriausybė įgyvendina visą kompleksą priemonių: rengia mokytojus, stato mokyklas, siunčia specialistus, literatūrą į tolimiausius šalies kampelius. Sukurta vieninga švietimo sistema, kuriai vadovauja švietimo ministerija. Praktikuojamos įvairios mokymo formos, veikia ir privačios mokyklos, nes tai leidžia daugiau suteikti norinčių mokytis, tuo labiau, kad valstybinėms mokykloms trūksta patalpų. Yra net privatus universitetas. Tačiau mokymo programos valstybinėse ir privačiose mokyklose yra vienodos.

Nikaragvai labai trūksta mokytojų. Užtat čia didžiai vertinama broliška Kubos pagalba: kvalifikuoti mokytojai kubiečiai, savanoriškai atvykę į Nikaragvą, dirba atokiausiose šalies kampeliuose.

Vidaus ir užsienio reakcija pastaruoju metu sukėlė triukšmingą kampaniją prieš Kubos teikiamą internacionalinę pagalbą; bandyda-

ma ją diskredituoti. JAV ėmė skelbti sufabrikuotą versiją apie Kubos "skverbimąsi" į kitas šalis. Nikaragvos valdžia davė ryžtingą atkirtį tokiems prasimanymams.

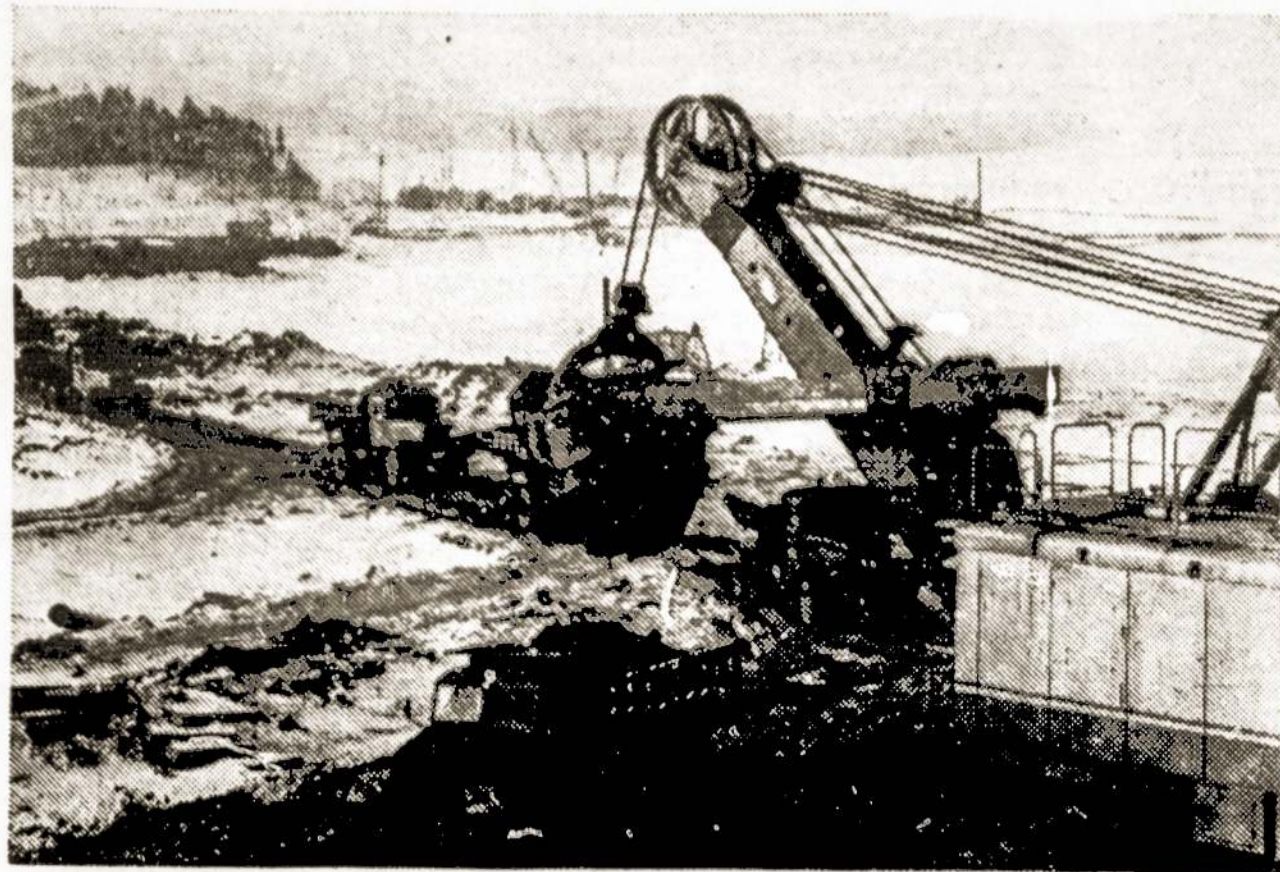
Krašto švietimo ministras K. Ternermanas nurodė, kad kubiečiai mokytojai, atvykę padėti likviduoti neraštingumą, dirba pagal dvišalį susitarimą, pagal Nikaragvos švietimo ministerijos planus ir programas.

"Mus žymiai labiau jaudina likimas 100 tūkstančių vaikų, negalėjusių iki šiol mokytis, negu tai, ką kalba apie internacionalinę pagalbą reaktionieriai",—pažymėjo švietimo ministras.

Tačiau reaktionierių veiksmai kalbomis nesibaigia. Jie griebėsi teroro prieš tuos, kurie ryžosi likviduoti neraštingumą. Vis dažniau reaktionierių rankomis rengiami ginkluoti išpuoliai prieš mokytojus. Nemažai jau žuvo, jų tarpe du kubiečiai. Jų laidotuvės virto masinėmis protesto prieš reakcijos veiksmus manifestacijomis. Nikaragva pasiryžusi apginti savo revoliucinius iškovojimus, taip pat teisę į mokslą. J. Ž. kas

5

Ir žiemos metu nelėtėja darbai Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statyboje. Prie Kauno marių ištisą parą gaudžia galingi savivarčiai, ekskavatoriai, žemsiurbės. Dabar sparčiai vežamas gruntas iš daubos, kurioje bus pati elektrinė. Nuimamas juodžemio sluoksnis būsimajame viršutiniame baseine, kur sutvuliuos dirbtinis ežeras. Šiomet HAE statyboje numatyta atlikti darbų už 12,5 milijono rublių.

Nuotraukoje: **Kasama dauba, kurioje bus statomas Kaišiadorių pastatas.**
V. Gulevičiaus nuotrauka

MOKSLININKŲ LABORATORIJOSE

Žolė auga . . . šaltyje

Dvigubai daugiau išauginti žolės Lietuvos laukuose ir pievose padės 16 naujų žolių veislių, kurias per pastaruosius penketą metų išvedė Dotnuvoje įsikūrusio Pabaltijo pašarinių kultūrų selekcijos centro mokslininkai. Didėjant gyvulių bandoms ūkiuose, žemdirbiams vis daugiau reikia skirtingos brandos žolių šienavimui, ganymui.

— Artimiausiais metais mūsų selekcininkai, — sako šio centro vadovo pavaduotojas, žemės ūkio mokslų kandidatas Juozas Mockaitis, — planuoja išvesti dar apie dešimt naujų raudonųjų dobilų, motiejukų, eraičino ir kitų pašarinių žolių veislių. Plačiai kompleksinei augalų tyrimo programai vykdyti mes turime geras darbo sąlygas.

Vaikštome po naują triaukštį selekcijos centro laboratorinį korpusą. Trylikoje jos skyrių, laboratorijų sukomplektuoti naujausi įrenginiai. Apatiniame aukšte platus koridorius veda į svarbiausią centro objektą—900 kvadratinį metrų šiltnamį, kuriame automatiškai reguliuojama temperatūra, drėgmė, šviesa. Oras kas valandą čia pasikeičia net 130 kartų. Greita—savotiškas šalčio fabrikas, kuriame amžinąjį išalą palaiko specialios kameros.

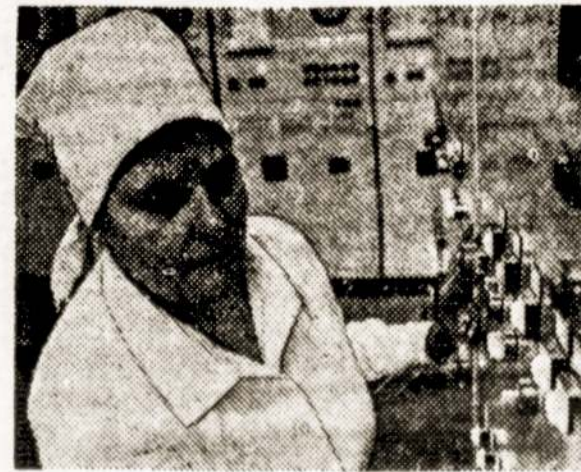
— Išvedant vertingus augalus, — aiškina Genetikos ir citologijos laboratorijos vedėjas Algirdas Slesaravičius, — drauge dirba selekcininkai, genetikai, fiziologai ir kiti specialistai. Esant tokioms sąlygoms, galima sėkmingai spręsti pačią svarbiausią problemą—sutrumpinti veislių išvedimo trukmę. Antai laukuose pasėtos daugiameinės žolės išaugina sėklas per 2-3 metus. Kol išvedama veislė, praeina dešimt ir daugiau metų. Tuo tarpu panaudojus šiltnamį ir dirbtinio klimato kameras, per metus

6

gaunami 1-2 žolės sėklų derliai, ir veislės išvedimo laiką galima sutrumpinti 5-8 metais.

Dotnuvos selekcinio centro specialiose laboratorijose, kameros, bandymų laukeliuose bet kuriuo metu laiku žydi ir kerojasi daugiameinės žolės. Mokslininkai jas kruopščiai rekomenduoja jas sėti permainingu klimatu pasižyminčiu Pabaltijo respublikų pievose ir ganyklose.

Dainius Ručinskas

Mažeikių sviesto gamykloje pradėta eksploatuoti nauja nepertraukiamos gamybos linija. Įmonėje pagerėjo darbo sąlygos ir sviesto kokybė, lengvesnis tapo ir darbininkų darbas. Gamykla toliau pertvarkoma. Dabar rekonstruojamas pieno miltelių cehas.

Nuotraukoje: **Aparatininkė J. Baliuvienė prie centrinio valdymo pulto.**
A. Dilio nuotrauka

NAUJAS RAJONAS

Naujajame Kauno rajone, kuris iškilis aukštinėje miesto dalyje netoli IX forto, apsigyvenas maždaug 100 tūkstančių kauniečių. Jis bus užstatytas naujos serijos gyvenamaisiais namais. Visi butai turės didesnes virtuves, geriau išplanuotus kambarius.

Naujuose Dainavos, Kalniečių, Eigulių rajonuose dabar gyvena kas trečia kauniečių šeima.

VILNIAUS UNIVERSITETO MEDICINOS FAKULTETAS

Medicina Universitete ypač suklestėjo tarybiniais metais. Nors pirmajam pokario metų dekanui prof. J. Kairiūkščiui nebuvo lengva—trūko aparatūros, patalpų, mokymo priemonių, kūrybinis entuziazmas ir didelis noras dirbti nugalėjo. Universiteto medicinos fakultetas savo jubiliejų pasitinka išaugęs ir sustiprėjęs. Jo branduolį sudaro per 300 dėstytojų ir mokslinių bendradarbių, besidarbuojančių dvidešimt trijose katedrose, šešiose laboratorijose. Tarp jų—36 mokslo daktarai bei 40 kandidatų.

Turime vienuolika respublikinės premijos laureatų, o prof. K. Ambrozaitis yra pelnęs TSRS valstybinę premiją. Kasmet fakultete gydomosios medicinos, pediatrijos ir sanitarijos, higienos ir epidemiologijos specialybių mokosi per 900 studentų. Medicinos fakultete sėbrendo ir išaugo į savarankišką mokymo įstaigą gydytojų tobulinimosi fakultetas. Jame per metus kelia kvalifikaciją per 1250 respublikos gydytojų. Kasmet pasirodo nauji fakulteto mokslininkų vadovėliai, monografijos, metodiniai leidiniai. Toli už respublikos ribų žinomi profesorių: antropologo, ilgamečio fakulteto dekanı S. Pavilionio, neuropatologo P. Visocko, chirurgų A. Marcinkevičiaus, V. Sirvydžio, P. Norkūno, A. Sučilos, terapeutų Ch. Kibarskio, L. Laucevičiaus, M. Krikštopaičio, higienisto V. Kviklio, teismo mediko J. Markulio, infekcininko P. Cipro ir daugelio kitų vardai. Kelias į pripažinimą nebuvo lengvas. Atkaklumo ir įtemptomis kolektyvo pastangomis profesorius A. Sučila 1959 m. pirmasis Lietuvoje atliko širdies operaciją, o 1967 m. prof. A. Marcinkevičius pradėjo širdies vožtuvu protezavimo bei kitas sudėtingas operacijas. Plačiai šalyje žinoma Vilniaus širdies ir kraujagyslių chirurgijos mokykla. Širdies ir kraujagyslių chirurgijos katedros bei laboratorijos bendradarbiai jau yra atlikę per 1500 širdies vožtuvų persodinimo operacijų. Toliau tobu-

linamas operacijų dirbtinis širdies aparatas. Didelių laimėjimų yra pasiekę ir kraujagyslių chirurgai, minėtoje laboratorijoje vaisingai dirbama organų persodinimo srityje.

Universiteto medikai yra sukūrę naujų diagnozavimo prietaisų, žymiai palengvinančių dabar labai paplitusių aterosklerozes, hipertenzines ligas ir kitų širdies ligų tyrimą ir gydymą. Minėtiną profesorius J. Rugienius sukurtas zondas, kuriuo tiriama širdies funkcijos sutrikimai.

Rezultatyviai dirba fakulteto teorinės katedros. Prof. S. Pavilioniui vadovaujant atlikti išsamūs vaikų brendimo ir vystymosi tyrimai, vaistų sintezės bei tyrimo laboratorijose iširta per 900 originalių preparatų, naudojamų medicinos praktikoje. Žmogaus racionalios mitybos laboratorijos, vadovaujamos prof. D. Mikalaukaitės, bendradarbiai pateikė per 120 pasiūlymų respublikos maisto pramonei.

Tai tik dalis tų problemų, kurias gvildena fakulteto mokslininkai, o jų vien per praėjusį penkmetį užbaigtų mokslinių darbų ekonominis efektas siekia 2.8 mln. rublių. Šiuose laimėjimuose yra nemaža ir jaunųjų pedagogų mokslininkų darbo dalis. Dauguma jų—buvę fakulteto auklėtiniai. Štai medicinos kandidatas P. Pauliukas, perspektyvus chirurgas, vadovauja Vilniaus jaunųjų medikų draugijai, šiuo metu stažuojasi JAV. Higienistas, mokslų kandidatas J. Maskeliūnas—Universiteto jaunųjų mokslininkų ir specialistų draugijos pirmininkas. Fiziologė L. Sinkevičienė, chirurgas A. Bubnys, higienos specialistas A. Baubinas jau baigia ruošti daktaro disertacijas. Neatsilieka ir studentai, medicinos fakulteto studentų mokslinė draugija pirmąja Universitete.

Aurimas Audriūsis

Vilniaus V. Kapsuko universiteto medicinos fakulteto internatūros vedėjas

Žemdirbiai gydosi sanatorijose

Tarybų Lietuvoje, kaip visoje šalyje, daug lėšų bei rūpesčio skiriama kurortų ir sanatorių plėtimui. Nepaprastai išaugo Palangos, Druskininkų, Birštono ir kiti kurortai. Simtai tūkstančių darbo žmonių, gaudami nemokamai arba sumažintomis kainomis kelialapius, kasmet gydosi, ilsisi sanatorijose bei poilsio namuose. Kurortinis gydymas plačiai prieinamas ir kaimo darbo žmonėms.

Daugiau kaip prieš dešimt metų buvo įkurtas Respublikinis žemės ūkio darbuotojų poilsio įstaigų susivienijimas, kuris kooperuoja atskirų kolūkių, tarybinių ūkių, organizacijų lėšas kurortiniams objektams statyti. Šis susivienijimas atliko didelį darbą, sudarydamas plačias galimybes žemės ūkio darbuotojams gydytis bei ilsėtis kurortuose.

Druskininkuose pastatyta didžiulė sanatorija "Eglė", Birštone—"Vermė", Palangoje poilsio namai "Linai" ir "Agila", Svėntojoje—"Aukštinės kopos", Nidoje—"Dobilas". Visose šiose sanatorijose ir poilsio namuose vienu metu dabar gali ilsėtis ir gydytis apie 3000

žemės ūkio darbuotojų ir jų šeimoms narių.

Sanatorijose dirba kvalifikuoti medicinos darbuotojai, įrengti šiuolaikiniai gydymo diagnostikos kabinetai Mineraliniai vandenys, gydomasis purvas, gydomoji fizinė kultūra ir kitos gydymo priemonės grąžina sveikatą tūkstančiams žemės ūkio darbuotojų.

Kurortinio žemdirbių gydymo sąlygos bus plečiamos ir ateityje. Druskininkuose statoma "Žilvino" sanatorija. Plėsis "Vermės" sanatorija Birštone. Vanagupėje prie Palangos kyla 600 vietų "Rugelio" poilsio namų kompleksas. Svėntojoje numatoma modernizuoti "Aukštinų kopų" poilsio namus.

Ne naujiena ir žemdirbių vaikams ilsėtis prie gintarinės Baltijos. Jie praleidžia atostogas čia ikurtoje "Žilvičio" pionierių stovykloje. Ji bus plečiama iki 800 vietų. Plėsis ir Plateliuose esama pionierių stovykla. Gražioje Nemuno vietovėse statomos arba numatomos statyti naujos vaikų vasaros poilsio stovyklos.

V. Siudikas
Vilnis, 1982 kovo 18

Lietuvos V. Lenino Valstybinės rajoninės elektrinės profsąjunga labai rūpinasi energetikų darbo ir buities sąlygomis. Elektrėnuose išaugo šiuolaikinis miestas su mokyklomis, vaikų lopšeliais-darželiais, kultūros namais, atviru plaukimo baseinu, irklavimo baze, dirbtinio ledo čiuožykla. Pagal socialinio ir ekonominio vystymo planą pastatytas didelis profilaktoriumas. Artimiausiais metais užplanuota pastatyti dar vieną vidurinę mokyklą, du vaikų lopšelius-darželius, išplėsti polikliniką. Energetikų šeimos naujuose namuose gaus papildomai 85 tūkstančius gyvenamojo ploto.

Nuotraukoje: VRE oranžerijoje.

M. Baranausko nuotrauka

VAISTAŽOLĖS YRA DIDELĖ GAMTOS DOVANA ŽMOGUI

Vaistiniai augalai vartojami nuo neatmenamų laikų. Be žaliosios vaistinės neišsivertė pirmą kartą žmogus, laukuose bei pievose ieškojęs priemonių savo negalioms gydyti, be vaistažolių neįmanomas sėkmingas gydymas ir dabar, mūsų dienomis.

Apskaičiuota, kad net 1200 augalų, augančių TSRS, turi gydomųjų savybių. Iš jų apie 230 gydymo tikslams vartoja tarybinė medicina. Kasmet šalyje paruošiama apie 20,000 tonų vaistingosios žaliavos. Dalis surinktų vaistažolių perdirbamos, iš jų gaminamos tabletės, dražetės, milteliai, tinktūros, ekstraktai, lašai, sultys.

Daug vaistažolių eina ir gydomųjų mišinių (arbatų) gamybai. Be pipirmėtės lapų nepagaminsime tulžies išsiskyrimą skatinančių, nervus raminančių, vidurių arbatų, be šalpusnio lapų ir raudonėlio žolės—atsikosėjimą lengvinančių ir prakaitavimą skatinančių arbatų. Visiems gerai pažįstamas pelynas reikalingas apetitą gerinančios arbatos gamybai, erškėčio, šermukš-

nio ir juodojo serbento uogos įeina į vitamininės arbatos sudėtį.

Iš vaistažolių gaminama beveik trečdalis visų vaistų.

Vaistiniai augalai, patys būdami gyvais organizmais ir kaupdami savyje ne vieną, o kelias veikliąsias (gydomąsias) medžiagas, yra didelė gamtos dovana žmogui: augalo sintetintą medžiagą lengviau ir geriau įsisavinti, jos veikia ir ilgiau ir tik retais atvejais sukelia alergiją. Be to, vaistažolės—vitaminų, pektinų, mikroelementų, taip reikalingų žmogaus organizmui, šaltinis.

Įdomu tai, kad dalis vaistinių augalų yra prieskoniniai, juos plačiai vartoja šeiminingas maisto skoniu gerinti. Šitai irgi turi įtakos mūsų sveikatai ir darbingumui. Dauguma vaistažolių yra dekoratyvios ir gali gražiai papuošti mokyklos, stovyklos, gyvenamosios vietos aplinką.

Visos šios savybės ir nulėmė šiandieninį susidomėjimą vaistiniais augalais. Jų kasmet reikia vis daugiau.

Birutė Karnickienė

Alytuje pradėjo veikti naujas plaukimo baseinas. Jame yra aštuoni 50 metrų ilgio plaukimo takeliai. Nedidelį baseiną gavo ir mažyliai. Ši plaukimo bazė papildė didžiausią respublikoje sporto kompleksą, kuriame yra stadionas, specialios fechtavimo, imtynių, sunkiosios atletikos, šachmatų salės.

Nuotraukoje: Treniruojasi jaunieji alytiškiai, trenerio Viktoro Janavičiaus vadovaujami.

A. Sabaliausko nuotrauka

Vilnis, 1982 kovo 18

SUSITIKIMAI

Vainikas

Kai Juozas dėjo vainiką į mašinos bagažinę ir ilgai ten jį taisinėjo, kad važiuojant nenusikabinėtų gėlių žiedai, tai laukiau, ką jis pasakys, pabaigęs darbą. Ogi išsitiesino, užvožė mašinos kapotą ir smulkiais žingsniukais atitrepsėjo iki durų. Į mašiną lipo lėtai, lyg prašydamas pagalbos, o kai įsitaisė sėdėti, tepratarė:

— Galim važiuoti . . .

Važiuoti! Koks neįdomus, visiems ant liežuvių pakibęs žodis! Daugiau pravažiuojame, negu nueiname. Ir gal dažniau važiuojame, negu einame. Tačiau šįkart iš jo lūpų šis žodis ištruko nekasdieniškai. O gal man tik taip pasirodė, kadangi žinau, jog šituo keliu jis nevažiavo daug daug metų . . . Nevažiavo net tada, kai žmonės susirinko palydėti tėvą, paskui motiną į neprašmatnias Kupreliškių kapines. Po to metai vėl dėjosi į ilgus dešimtmečius, kol šit nupynė eglėšakių vainiką ir prismaigstė gėlių. Tai dabar va sėdi, jau pats pavargęs, ir vistiek netikras, kad taip ilgai pintą vainiką padės prie tėvų kapo. Pasikliauja kitais—jū buvusiais kaimynais ir nekaimynais—gal atsiras, kas parodys, pasakys: va, Juozai, čia jų amžinoji pėlsio vieta. Dėl čia jiems savąjį vainiką . . .

O aš . . . Ką aš? Galiu tik palydėti į jo gimtąjį kaimą, pakalbinti, ir dar jaučiu, kaip man labai norisi, kad būtų taip, kaip įsivaizduoju—ir jo tėvų kapai sutvarkyti, ir kad žmonės juos žinotų.

— Viskas bus gerai. Tik reikia tvirtai tikėti,—saku savo svečiui. Taigi guodžiu, o juk ir man pačiam nepakenktų paguoda. Perimtas Juozo nuotikos, matyt, supanašėjau ir mintimis, tai ar reikalingi mano žodžiai? Greičiau, greičiau važiuoti ir te paaiškės, kaip iš tikrųjų yra.

— Čia Slėgeriškis?—žvalgosi Juozas, kai mašina, iššokusi iš plento, pasikraipydama važiuoja kaimo keliu.

— Turbūt. Niekuomet čia nebuvau,—atsakiau.

— Tai kad gal-ne, ne Slėgeriškis,—smarkokai suabejojo svečias.

— Pakelės užrašas, regis, į Slėgeriški rodė,—irgi abejoju.

Kol mudu taip šnekučiavomės,

vairuotojas tikslesnei informacijai nusižiūrėjo einančią moteriškę, pavijo ją ir spustelėjo mašinos stabdį.

— Čia, čia Slėgeriškis, čia,—pa-liudijo ji.

— Tėvai palaidoti Kupreliškyje,—mezgė pokalbį Juozas.

— Netoli, tik du kilometrai. Kur bažnyčios bokštas,—rodė moteris.

Tačiau pradžioje įsileidom ieškoti Juozo pažįstamų. Atkakliai svečias minėjo jų pavardes, tačiau, kaip sako, kiemų vartai buvo užkelti. Dažniausiai išgirdavome, kad jie ten, kur ir Juozo tėvai. Viltis susirasti giminių ir pažįstamų prigėso, tačiau štai dar vieni, štai dar kiti namai . . .

— Tai, sakote, jūs Balčius? Juozas Balčius?—įsispėtriojo į svečią agronomė.

— Dabar mano pavardė kita, tačiau prieš 1914 metus—o taip, tuomet aš buvau Balčius.

Netrukus neskubiai ėjome kapinių nugramdytu taku. Abu jie—Juozas ir agronomė—priekyje, o mudu su vairuotoju—iš paskos. Virš galvų degė kaitrus vidurdienis. Buvo alsu. Juozas atsargiai nešė eglėšakių vainiką, išdabintą gyvomis gėlėmis. Atokiau tako, tarp daug kitų kapų, buvo du per žmogaus ūgi cemento išlieti antkapiai—paprastučiai, kuklūs, jau aptriušę ir pasamanėję, tačiau akį čia glostė tvarka—žolės nuskabinėtos, papilta smėlio ir stovėjo vazonėliai su bebaigiančiomis nudžiūti gėlėmis.

Kažkas čia ateidavo, kažkas rūpinosi. Negi ji, mus čia atlydėjusi dar jauna, dirbanti gimtame kolūkyje agronomė?

Juozas dėjo vainiką—čia, ten, dar kitur, ir vis buvo nepatenkin-tas, vis kėlinėjo jį, tikėdamasis surasti pačią tinkamiausią vietą. Tai padaręs, sunėrė pirštais rankas, nuleido jas, nelyg supynęs kitą vainiką ir sustojo pastovėti—neilgam, nes nebuvo laiko, nes vėl jo laukė Amerika. O du beveik suglausti kuklūs cementiniai antkapiai saugojo tas kelias žemės pėdas ir kažkodėl neatrodė, kad jas papuošė Juozo atvežtas vainikas. Gal kitaip atrodė Juozui, kuris čia buvo užimtas senais atsiminimais, bet aš ir dabar liūdnam prisimenu jo vainiką prie dviejų antkapių Kupreliškių kapinėse.

Pranas Karlonas

PILIETINIAIS MOTYVAIS

Utenoje visą popietę T. Tilvyčio vidurinėje mokykloje skambėjo patriotinė-pilietinė muzika. Čia svečiavosi populiarius politikų dainų atlikėjas, daugelio konkursų laureatas V. Babravičius. Dainininkas padainavo nemaža tarybinių bei kitų socialistinių šalių kompozitorių dainų, supažindino klausytojus su savo kūryba.

•••••
Akademiniame operos ir baletų teatre įvyko P. Čaikovskio baletu "Mieganti gražuolė" premjera. Šį klasikinį kūrinį Vilniaus scenoje pastatė Leningrado konservatorijos profesorius, RTFSR nusipelnęs meno veikėjas P. Gusevas. Jam talkino vilniečiai dirigentas V. Viržonis, teatro vyriausiasis baletmeisteris V. Brazdylis ir kiti lietuvių menininkai.

Nuotraukoje: Respublikos liaudies artistė Leokadija Aškelovičiūtė ir nusipelnęs artistas Vytautas Kudžma baletu "Mieganti gražuolė". V. Gulevičiaus nuotrauka

Sirvintų centre pastatyta didelė specializuota baldų parduotuvė. Erdvioje prekybos salėje išstatyti parduodamų baldų pavyzdžiai. Čia taip pat galima įsigyti ir buitines technikas. Nuotraukoje: Naujoje Sirvintų baldų parduotuvėje.

A. Sabaliausko nuotrauka

LIETUVOS MOKSLININKŲ DARBAI DIRBA NEBYLIOJI BANGA . . .

Penkiolikos šalių firmos Vilniuje surengtoje tarptautinėje parodoje "Ultragarsas-81" demonstravo naujausius prietaisus ir aparatus, dirbančius ultragarso banga. Didelio dėmesio susilaukė ir Tarybų Lietuvos mokslininkų darbai. Svečiai iš užsienio pažymėjo jų unikalumą, nepaprastai didelį tikslumą, plačias jos taikymo galimybes.

Ką gi "moka" lietuvių mokslininkų valdoma ultragarso banga? Atsakymą į tai gavau, apsilankęs Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto K. Baršausko problemine laboratorijoje.

— Žmogus girdi tik nedidelę dalį garsų,—sako šios laboratorijos vadovas, docentas Enrikas Jaronis.—Bet girdimų garsų energija—nedidelė, o negirdimas materijos balsas—ultragarsas turi milžinišką energiją. Tai ir lemia jo platų panaudojimą moksle ir technikoje. Ultragarso pagalba šiandien tiriami įvairūs gamtos reiškiniai, atliekamos sudėtingiausios chirurginės operacijos, prognozuojamas metalo konstrukcijų amžius, išaiškinami žemės gelmių turtai. Mūsų laboratorijos uždavinys—išmokyti ultragarso ir kitų "profesijų".

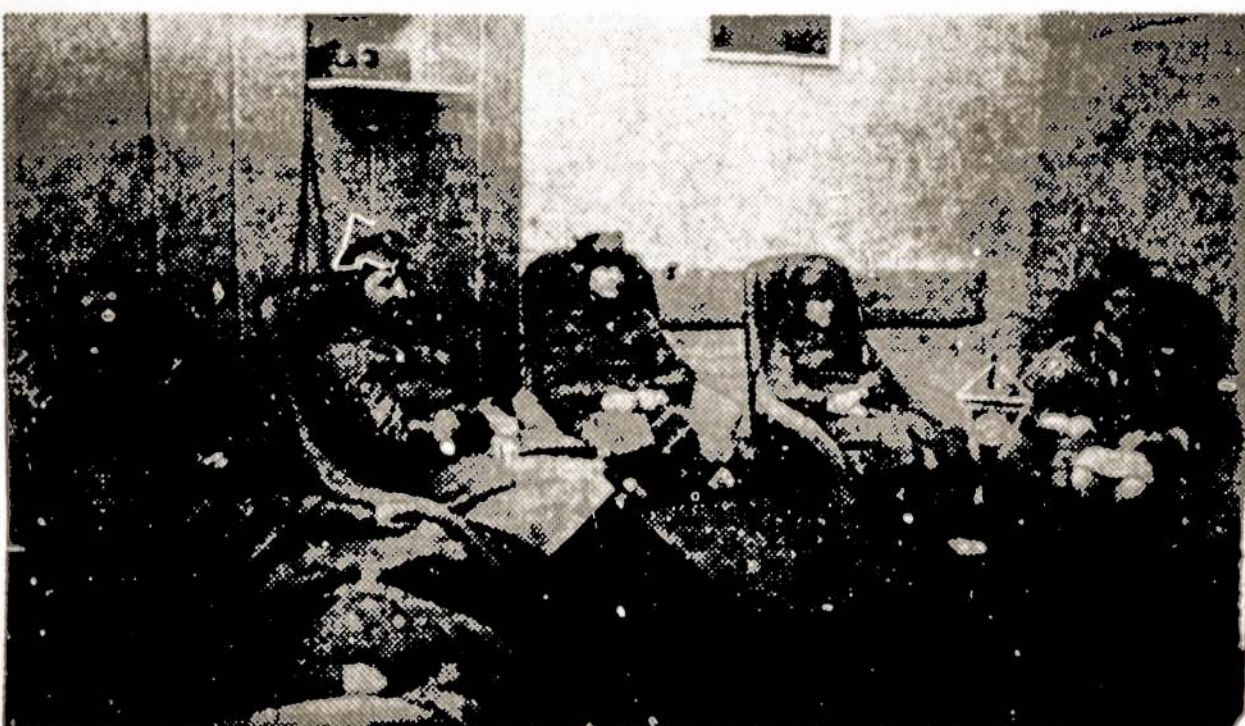
Mokslininkas supažindina su nedideliu ultragarso lokatoriumi, kuris jau naudojamas praktikoje. Jo pagalba nepaprastai tiksliai ir maždaug 50 kartų sparčiau negu kitomis priemonėmis nustatoma arimo kokybė. O štai—automatinis intensyvumo reguliatorius. Prietaisu išsiųstas signalas, atsimušęs į prava-

žiuojančią mašiną, tuoj pat sugrįžta atgal ir popieriaus lape fiksuoja visus pasikeitimus transporto "arterijose". Sutaupyti daug elektros energijos padeda kavitometras—prietaisas, kuris sparčiai ir gerai sumaišo šiaip jau nesimaišančias skystas medžiagas.

— O štai čia—mūsų sukurti "garso termometrai"—rodydamas į tranzistorių primenančius prietaisus,—pastebi mokslininkas.—Jais galima matuoti tiek labai žemas, tiek labai aukštas temperatūras.

Kauniečių akustiniai termometrai gerokai pranašesni už iki šiol naudotus matavimo prietaisus. Juos, pavyzdžiui, galima taikyti tankiuose aukštų temperatūrų sluoksniuose, į kuriuos prasiskverbti įprastiniais būdais praktiškai neįmanoma. Tuo tarpu ultragarso praeina pro juos, kaip peilis per sviestą. Garso termometrai bus nepakeičiami ir ateities elektrinėse, kur dirbs iki kelių tūkstančių laipsnių temperatūros įkaitinti dujų srautai.

Neseniai E. Jaronio vadovaujamos laboratorijos specialistai negirdimąjį garsą "aprengė" ir baltu chalatu. Naujaisi jų prietaisai padeda gydytojams efektyviau kovoti už žmogaus sveikatą. Viena perspektyviausių sričių—diagnostika ultragarsu. Ultragarso spektroskopijos prietaisai jau naudojami tiriant širdies bei akių ligas, jie taip pat padeda susekti kraujo sudėties pakitimus ir tuo pačiu užkirsti kelią ligai. R. Česna

Vilniaus Viršuliškių mikrorajono prekybos centro pardavėjoms sudarytos geros darbo sąlygos. Čia pat esančioje kavinėje joms nustatytu laiku rezervuojamos vietos papietauti ar išgerti kavos. Įrengtas specialus poilsio kambarys. Prie krėslų įtaisytos stereofoninės ausinės, kuriomis galima individualiai pasirinkti vieną iš trijų muzikinių programų.

Nuotraukoje: Kasininkės-kontrolierės [iš kairės] G. Taškūnaitė, N. Misūnaitė, R. Matelionytė, Z. Trimonytė, R. Valickaja poilsio kambaryje.

A. Sabaliausko nuotrauka

Sanitariniai postai pakelėse

Kas dažniau važinėjo Šilutės, Kelmės, Raseinių, Kėdainių, Trakų, Radviliškio rajonų keliais, tikriausiai pastebėjo pakelėse pirmosios medicinos pagalbos ženklus, o prie jų lenteles su užrašu: "Pakelės sanitarinis postas". Kai kur nurodyta net sanpostininkės pavardė, nuotolis iki posto.

Į pakelės sanpostininkes kreipiasi ne tik avarių ištikti žmonės. Daugelis skuba į sanpostą su buitinėmis traumomis, nes žino: čia visada yra sterilizuoto binto, jodo, skausmą raminančių vaistų.

Mūsų respublikoje yra beveik penki šimtai tokių postų. Trisdešimt iš jų—Radviliškio rajone. Viena aktyviausių sanpostininkių šiame rajone—Pakalniškio pradinės mokyklos mokytoja Birutė Dalibagienė. Pro mokyklą keliu Pakalniškis-Pakruojis pravažiuoja nemažai transporto. Tad postas čia labai reikalingas.

Nemažai metų Trakų rajono Lazdėnų sanposte darbuojasi Janina Kovalevskė. Postas prie pat Vilniaus—Kauno magistralės. Tad lankytojų čia netrūksta.

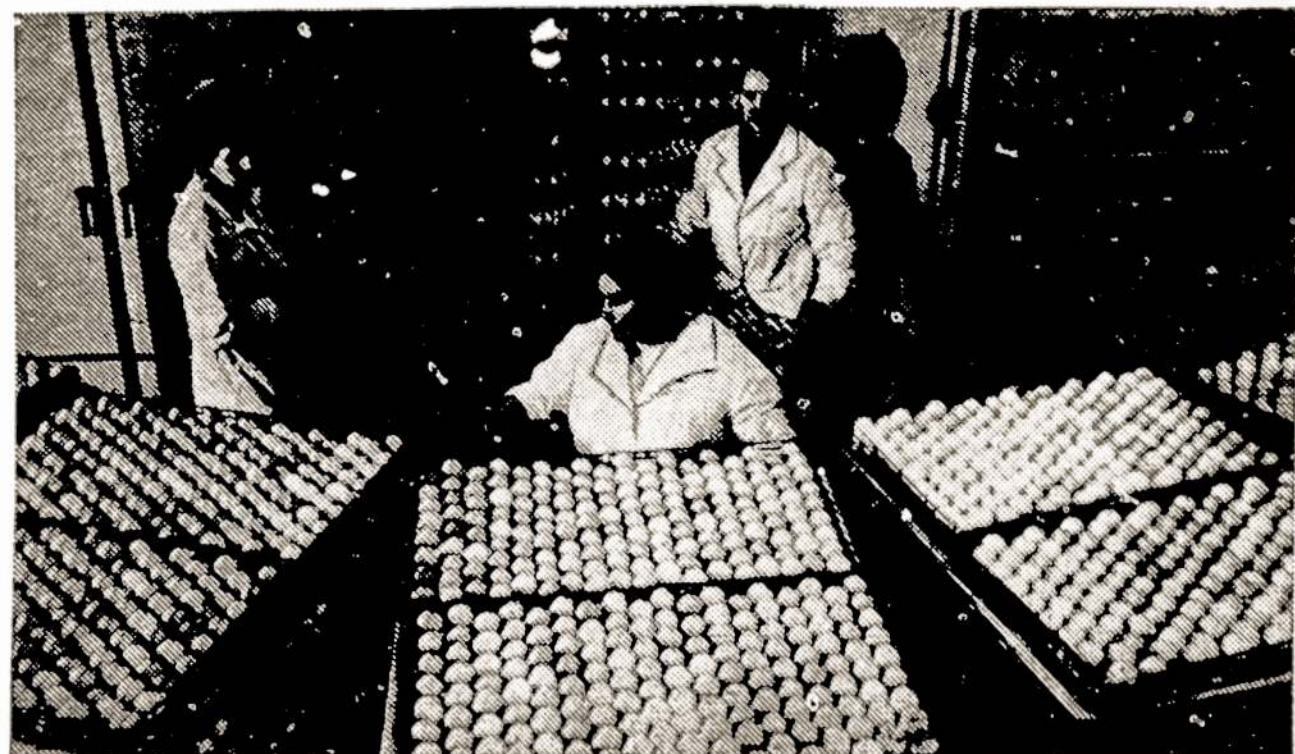
Daugiau kaip dešimt kartų suteikė pirmąją medicinos pagalbą Janina Antanevič, kurios postas yra

prie Vilniaus-Druskininkų kelio, Paluknio gyvenvietėje. Paminėtinos taip pat Stasė Dapkevičiūtė ir Apolonija Tolkačiova, aptarnaujančios Strėvos sanitarinį postą.

Kėdainių rajone nuo 1977 metų pakelės sanitariniame poste dirba Jadvyga Marcinkevičienė. Ji gyvena Aristavoje. Sviri ir tvarkinga sodyba prie Kėdainių—Panevėžio kelio, paženklinta posto ženklų, patraukia žvilgsnį ne tik nelaimės atveju. Daug kartų Jadvyga teikė pirmąją pagalbą, palydėjo nukentėjusįjį į ligoninę. Negaili triūso ir laiko taip pat Kėdainių rajono Mičiurino kolūkio fermos darbininkė Stasė Kvietkienė, Montviliškio sanpostininkė Janina Žydelenė.

Sanpostininko pareigos kilnios, bet ne kiekvienas sutinka ir sugeba jas atlikti. Už tai, kad turime tiek puikių pirmosios medicinos pagalbos aktyvistų Kėdainių, Radviliškio ir Trakų rajonuose, tenka tarti ačiū Raudonojo kryžiaus darbuotojoms Vaclovai Kubilienei, Ustanai Michailovienei, Virginijai Matulionytei, taip pat ūkių vadovams, kurie supranta šio visuomeninio krūvio reikšmę, visokeriopa remia sanpostininkes.

L. Maciulevičienė

Daugiau kaip pusaštunto milijono kiaušinių pernai pardavė valstybei Šiaulių rajono Ginkūnų tarybinis ūkis. Per metus iš kiekvienos dedeklės gauta po 277 kiaušinius. Siemet ūkio paukštininkai pasiryžo parduoti aštuonis milijonus kiaušinių. Ūkio inkubacinėje stotyje numatyta išperinti kelis milijonus viščiukų.

Nuotraukoje: Pakraunami kiaušiniai inkubavimui.

A. Dilio nuotrauka

AUGA KAPSUKO MIESTAS

Kapsuke pradėtas statyti dar vienas—Moklų—gyvenamasis mikrorajonas. Jis iškyla šiauriniame miesto pakraštyje, kairiajame Šešupės krante.

Šį penkmetį naujajame mikrorajone bus pastatyti 26 daugiabučiai namai, du vaikų lopšeliai-darželiai, vidurinė mokykla, prekybos centras. Tai jau trečias naujas mikrorajonas Kapsuke.

PIENO "FABRIKAS"

Kauno rajono Mičiurino tarybiname ūkyje-technikume valstybinė komisija priėmė didžiausio respublikoje pieno komplekso antrąją eilę. Pasiekus projektinį pajėgumą, šioje 2,500 vietų uždaro ciklo gyvulininkystės įmonėje bus laikoma 1,200 melžiamų karvių, o likusias vietas užims veislinės telyčios. Visi darbai čia automatizuoti.

NAUJOS AMBULATORIJOS

Naujos ambulatorijos pastatas iškilo Kretingos rajono Žemaitės kolūkio Kartenos gyvenvietėje. Per dieną naujosios ambulatorijos personalas gali priimti iki šimto lankytojų. Žemės ūkio darbuotojus čia gydys terapeutas, stomatolo-

gas, vaikų ligų specialistas.

Praejusiaisiais metais tokia pat ambulatorija pastatyta ir Jonavos rajono Žeminių gyvenvietėje.

MAŠINŲ FABRIKAS RADVILIŠKYJE

Sekmingai dirba stambiausia Radviliškio miesto pramonės įmonė—žemės ūkio mašinų gamykla. Pernai šalies ir respublikos žemdirbiams ji išsiuntė 1,700 žolės miltų granuliatorių, 700 žolės briketuotuvių, atsarginių dalių žemės ūkio mašinoms beveik už 850 tūkstančių rublių.

97 procentai gamyklos produkcijos yra aukščiausios kokybės kategorijos.

AUTOMEGĖJŲ PASLAUGOMS

Varėnos rajono buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato autoremonto dirbtuvių paslaugomis pernai pasinaudojo daugiau kaip 400 automegėjų. Čia automobiliai dažomi, remontuojami įvairūs jų mazgai, tvarkomi ratai, reguliuojamos šviesos, atliekamas techninis aptarnavimas.

Artimiausioje ateityje dirbtuvė plėsis, ir teiks daugiau paslaugų.

Vilnis, 1982 kovo 18

FAZANŲ MIŠKAS

Nuaidėjo šūviai Dasiūnų miške prie Nevėžio, netoli Babtų. Medžiotojai grįžo su trofėjais—nupyskine po margaplunksnį fazaną . . .

Iš kur čia atsirado tie reto grožio paukščiai?

Kauno medžioklės ir žūklės ūkis Dasiūnų miške įrėngė fazanų aklimatizatorių. Ankstų pavasarį čia atveža tik ką išsiritusius iš kiaušinių fazanukus, apgyvendina mediniame, specialiai jiems suręstame pastate. Paūgėję paukščiai išleidžiami į mišką. Į fazanariumą jie grįžta tik palesti, ir tai ne visada, kartais maisto patys susiranda. Miškas—Pagynės tarybinio ūkio teritorijoje, todėl ūkis skiria pašarų atliekas fazanams lesinti.

O rudenį—medžioklė. Žinoma, griežtai limituota—sumedžiojama tik nedidelė dalis paukščių. Likę žiemoja šiame miške, kartais ir toliau nuskrenda.

— Dasiūnų mišką vis dažniau pavadina Fazanų mišku, nors senasis jo pavadinimas dar nepakeistas,—sako medžioklės ūkio direktorius Kęstutis Pieniūta.—Mes čia pirmieji Lietuvoje pradėjome auginti fazanus tokiu būdu, kokį pasiūlė mokslininkai. "Miško projekto" imonė parengė miško rekonstrukcijos ir jo pritaikymo fazanams auginti projektą. Jame atsižvelgta, kokios sąlygos labiausiai tinka šiems paukščiams auginti. Todėl pusės šimto hektaro ploto miške ir kertama, ir sodinama.

Paliekami didieji medžiai—ąžuolai, liepos, laukinės obelys. Pušynai praretinami. Formuojamas pomiškis sodinant šaltalankius, putinus, raugerškisius ir kitokius krūmus. Fazanai mėgsta jų uogas, tankumyнуose slepiasi nuo grobuonių—vanagu, lapių ir kitų. Keliose miško vietose paliktos dirbamos žemės aikštelės—saulėgrąžoms, avižoms ir kitoms kultūroms sėti.

Fazanų tėvynė—Azija ir Pietų Europa. Iš ten jie paplito daugelyje šalių. Jau XIX amžiuje fazanus buvo galima pamatyti kai kuriuose Lietuvos dvaruose, jų parkuose. Tačiau platesniu mastu juos veisti pradėta tik prieš 20 metų. Tada įkurti pirmieji respublikoje jų veislynai, aklimatizatoriai, imta tirti, kaip mūsų kraštas tinka jų auginimui.

Pastaraisiais metais Lietuvoje įsteigti devyni fazanų aklimatizatoriai: Alytaus, Lazdijų, Kauno, Šakių, Ukmergės ir kituose rajonuose. Į laisvę paleista daugiau kaip 25 tūkstančiai paukščių. Fazanai tampa nuolatiniais Lietuvos miškų gyventojais, jų puošmena.

Z. Mikalauskas

KRAŠTOTYRININKŲ PASITARIMAS

Vilniuje Meno darbuotojų rūmuose įvyko respublikos kraštotyrininkų aktyvo pasitarimas, kuriame buvo susumuoti darbo rezultatai, priimti išpareigojimai TSRS įkūrimo 60-mečio garbei.

Pasitarimo dalyviai pažymėjo, kad pirmaisiais vienuoliktojo penkmečio metais parašyta beveik 300 kolektyvų istorijų, daugiau kaip 600 imonių, ūkių ir organizacijų metraščių bei kronikų, užfiksuota daug pasakojimų. Buvo surengtos 76 teminės ir kompleksinės ekspedicijos. 30 tūkstančių aktyvistų talkininkavo tvarkant istorijos ir kultūros paminklus.

Vilnius, 1982 kovo 18

Ankstyvasias daržoves ir gėles pradėta auginti Neveronių šiltnamių kombinate, kuris statomas netoli Kauno. Baigus jo statybą, per metus bus išauginama kauniečiams keturi tūkstančiai tonų daržovių, daug gvazdikų.

Nuotraukoje: **Kombinato gėlininkė J. Repčinskienė.**

K. Jurelės nuotrauka

ISTORIKĖ ONA MAKSIMAITIENĖ

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto salėje 1982 m. vasario 5 d. įvyko instituto mokslinės tarybos iškilmingas posėdis, skirtas istorijos mokslų kandidatės Onos Maksimaitienės 80-osioms gimimo metinėms pažymėti.

Ona Girėytė-Maksimaitienė gimė 1902 m. vasario 5 d. Peterburge amatininko šeimoje. Baigusi 1927 m. Lietuvos universitetą Kaune ji trisdešimt penkerius metus dirbo pedagoginį darbą Lietuvos gimnazijose, mokydama jaunąją kartą daugiausia istorijos. Dvidešimt dvejus metus ji mokytojavo, dėstydama istoriją Panevėžio vidurinėse mokyklose.

1930 metais O. Girėytė sukūrė šeimą su Lietuvos kariuomenės leitenantu literatu Antanu Maksimaičiu. Antrojo pasaulinio karo metu vyras tarnavo Raudonosios Armijos 16-ojoje lietuviškoje šaulių divizijoje, kovoją fronte su vokiečiais fašistiniais grobikais, būdamas divizijos pulko artilerijos viršininku ir žuvo 1943 m. vasarą prie Oriolo, turėdamas majoro karinį laipsnį. Jaunajai motinai teko vienai išauginti likusius tris mažamečius vaikus.

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos narė korespondentė, istorijos mokslų daktarė Regina Kulikauskienė savo pranešime plačiai nušvietė O. Maksimaitienės mokslinę veiklą. Nuo 1957 metų O. Maksimaitienė ėmė dirbti Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Istorijos instituto mokslinė bendradarbe. Jai buvo pavesta tyrinėti 1863-1864 metų sukilimą Lietuvoje. Ji kruopščiai ištyrė literatūrinius šaltinius, archyvinę medžiagą, išaiškino, kas buvo sukilimo vadovai, ištyrė sukilėlių kovos veiksmus, nušvietė sukilimo istoriją.

Savo mokslinius tyrimus O. Maksimaitienė apibendrino istorijos mokslų kandidato disertacijoje "Sukilėlių karinė organizacija ir koviniai veiksmai 1863-1864 m. Lietuvoje". Už šią 410 lapų disertaciją jai 1966 m. buvo suteiktas istorijos mokslų kandidatės mokslinis laipsnis. Sukilimo istorijos klausimais yra autorės nušviesti 294 psl. monografijoje "Lietuvos sukilėlių kovos 1863-1864 m.", kurią "Minties" leidykla 1969 m. išleido Vilniuje.

Tirdama 1863-1864 metų sukilimo istoriją, O. Maksimaitienė išaiškino daugelio sukilimo vadovų likimą.

Išėjusioje Mažajoje lietuviškojoje tarybinėje enciklopedijoje O. Maksimaitienė paskelbė daugiau kaip 70 aktyvių sukilimo dalyvių biografijas. Patiems žymiausiems sukilimo vadovams—Z. Sierakauskui, K. Kalinauskui, A. Bitei, B. Dluskiui, broliams B. ir F. Kolyškom, D. Maleckiui—ji paskyrė nemaža platesnių straipsnių, kurie buvo paskelbti Tarybų Lietuvos periodikoje.

Ilgus metus mokytojaudama Panevėžyje O. Maksimaitienė surinko gausią medžiagą Panevėžio miesto istorijai. Apibendrinusi savo tyrimus ji parengė 300 mašinraščio puslapių "Panevėžio miesto istorija". Šis rankraštis įteiktas "Mokslo" leidyklai Vilniuje.

Reikšmingą darbą O. Maksimaitienė atliko istorinės kartografijos srityje. Istorikės jubiliejaus proga Ritos Strazdūnaitės parengtame leidinyje "Ona Maksimaitienė. Bibliografinė rodyklė. 1941-1981" yra suregistruoti 46 Lietuvos istoriniai žemėlapiai, paskelbti moksliniuose leidiniuose, mokykliniuose vadovėliuose, istorijos atlasuose. Ji yra viena geriausių kartografijos specialistų šių dienų Lietuvoje.

Iš viso bibliografinėje O. Maksimaitienės darbų rodyklėje užregistruota 224 jos rašiniai, paskelbti knygose ir periodikoje. Daugiausia tai straipsniai apie 1863-1864 metų sukilimo įvykius, Panevėžio mokyklų istoriją.

Jubiliatę susirinkime pasveikino akademikas Algirdas Žukauskas ir įteikė jai Lietuvos TSR Mokslų Akademijos Prezidiumo Garbės raštą su geriausiais linkėjimais. Atitinkamas garbės raštus O. Maksimaitienei įteikė taip pat švietimo, aukštųjų mokyklų ir mokslo įstaigų darbuotojų profsąjungos respublikinis komitetas, Panevėžio miesto vykdomojo komiteto pirmininkas B. Kačkus. Šiltai savo buvusių istorijos mokytojų pasveikino Panevėžio, Kėdanių vidurines mokyklas baigę, o dabar įvairiuose liaudies ūkio ir kultūros baruose dirbantieji medikai, literatai, enciklopedistai, mokytojai. Visi sveikinusi įteikė jubiliatės kūrybinį darbštumą ir kryptingumą.

Padėkojusi už geriausius sveikinimus O. Maksimaitienė prisiminė, kad ji 55 metus dirbo liaudies švietimo ir mokslinį darbą. Išleista 1970 metais į pensiją, ji ir toliau visuomeniniais pagriniais dirba Istorijos institute, atlikdama jai pavestus Lietuvos istorijos tyrinėjimo darbus, rašo savo prisiminimus.

Sitai tarybinės santvarkos sąlygomis suklestėjo Onos Maksimaitienės—Lietuvos istorikės, lietuvių tautos kultūros darbuotojos—talentas. Geriausias jai sėkmės tolimesniame kūrybiniame darbe.

R. Šarmaitis

St. Petersburg, Fla.

— Sausio 30 d. įvyko Dainos Mylėtojų choro metinis koncertas ir banketas. Buvo pilna svetainė žmonių. Tas parodo, kaip žmonės myli mūsų chorą. Buvo apie 50 čekoslovakų, 1 stalas lenkų, 2 stalai ukrainų. Daina visus patraukia. Muzika pagyvina žmones. Pietūs įvyko kaip paprastai. Programą pradėjo čekoslovakų choras vadovaujamas John Nazicka. Jų choras yra daug skaitlingesnis už mūsų, gražiai dainuoja. Vėliau dainavo su lietuviais bendrai. Buvo du solistai: čekų Mike Rizavy ir lietuviu Lee Orand, pritariant abiem chorams. Abu chorai sudarė apie 60 dainininkų.

kų. Kai uždainavo, tai buvo ko pasiklausyt. Publika plojo, šaukė daugiau daugiau. Abiem choram akompanuoja H. Janulytė. Ji yra nuolatinė čekų akompanistė. Mūsų solistas Stasys ir Valerija Kuzmickai padainavo gražų duetą. Apie chorą kalbą pasakė St. Kuzmickas.

Į chorą įstojo nauja narė Florence Jablonski. Mūsų kolonija didėja, susilaukėm naujų piliečių Antano ir Antaninos Jocių. Sūnus nusipirko namą. Clearwater, kad būtų arčiau tėvų. Jociai abu seniai negaluoja. Sūnus žino, kad reik tėvams pagalbos. Šį sykį choras gavo gražios paramos. Labai mėgsta dainą. Jaunas ir pats dainavo chore Detroite.

L. Tvaska pagerbimui savo mirusios žmonos paaukojo \$25.00 ir nuo savęs viso \$50.00. Cekoslovakų choras įteikė mūsų chorui \$25.00 dovaną, Valerija Masienė \$25.00, Juozas ir Bronė Vaitkai \$25.00, mūsų dainininkai, bufeto vedėjas, vyriausioji šeimininkė, Stasys ir Valerija Kuzmickai—\$30.00. Jokia mūsų įstaiga negauna tokio gausaus pritarimo ir paramos, kaip mūsų choras. Tas parodo, kaip visuomenė įvertina ir myli dainą.

— Susižeidė. Parduotuvėje, paslydo ir puolė Sofija Nagy. Buvo nuvežta į ligoninę. Dabar gydomi namie. Susirgo W. Dubendris, išvežtas į ligoninę, serga nepavojingai. Senas amžius. Lipdama iš lovos, paslydo ant kilimėlio Petronelė Simenienė, susilaužė 2 šonkaulius. Skilo dešinės rankos kaulas ir visa smarkiai susitrenkė. Kaip pas mus brangiai lupa mūsų gydytojai ir ligoninės! Nesikreipė pagalbos, manė kad pereis. Kai nuvežė į ligoninę, ištiko smarkus širdies smūgis. Petronelė jau serga daugiau kaip du metai ir dažnai jai tenka būti ligoninėj. Užtat ir atidėliojo dabar. Sveika būdama, dirbo vyriausia šeimininke, kepė pyragus, aukodavo daug rankdarbių dovanom tiek Klubui ar A.L.D.

— Nelle Petronienė blogame padėjime. Viena jau nebegali gyventi ir save apžiūrėti. Della Mikalajūnienė eina geryn, bet lėtai. Dabar ji gauna pagamintą maistą. Atveža. Pietūs šilti, vakarienė šalta. Ateina moteris, išvalo butą, ir išskalbia rūbus. (Neighborly Senior Service). Seniai nebesimato Broniaus Jankausko. Jis gyvena senelių prieglaudos (Boarding House), 2349 Central Ave. Kol galėjo, atvažiuodavo į Klubą kas šeštadienį. Autobusu nuvažiavau jo aplankyti. Atidarė kambario duris sunkiai alsuodamas ir susijaudinęs verkė pradėjo. Jis manė, kad niekas jo nepasigedo ir niekas apie jį ne nepagalvoja. Kambarys švarus, lova švari, yra tualetas, kriauklė, dušas. Gauna 3 syk valgyt, apskalbtas. Tik negalima turėti radijo ar televizoriaus. O jis jau nepajėgia žemyn nueiti. Puolė, išnarinti keli pirštai.

Tai pagalvokim, koks žiaurus senelio likimas. Sėdėk ir žiūrėk į sieną. Yra langas, diena matai kaip automašinos prabėga.

— Daug kas mūsų turi automašinas ir turi laiko. Viena diena bent penkius aplankytumėm. Ir tas senelis ar senelė jaustųsi geriau. Kodėl nepagalvot kad ir mes būsim tokioj padėty. Kur mūsų draugiškumas, artimo meilė?

— Linkiu visiems ligoniams greitai pasveikti. Dėkojam menininkams už gerą programą. Šeimininkėms už skanų maistą.

J. Andriulienė
9

San Francisco- Oakland, Cal.

— Eleanor Staškiūtė-Claras pri-
siuntė aukų nuo mamytės Antani-
nos Staškienės ir liepė padalinti
penkinę dėl "Laisves" ir penkinę
dėl "Vilnis".

Taipgi pranešė, kad motina da-
bar randasi Grant-Guesta Convale-
scent Hospital, 1949 Grant Road,
Mt. View, Cal. 94040. Jeigu kas iš
draugų norėtų jai pasiųsti laiškutį,
geriau siųsti Mrs. Eleanor Claras,
235 Greenmeadow Way, Palo Alto,
Cal. 94306. Eleanora aplanko ma-
mytę kasdien ir atsineša "Laisvę"
arba "Vilnį", kuriuos motinai per-
skaito.

Drauge Staškienė su šeima prieš
keletą metų gyveno Chicagos Cice-
ro apylinkė ir turėjo daug draugų,
nes visa šeima dalyvavo mūsų
organizacijose.

Eleanor taipgi pranešė, kad jos
sesėrs Frances Staškiūtės-Lau-
rence vyras Albertas Laurence
pergyveno dvi sunkias vidurių ope-
racijos. Draugai Laurence neseniai
persikėlė gyventi į San Jose, Cal.,
iš Greenwich, Conn., nes jiems
patiko Kalifornijos klimatas ir t. t.
Gaila, kad dabar Albertas nesvei-
kuoja. Bet turi vilties pagerėti.

— LLD 198-tos kp. pirmininkas
Pranas Machulis buvo ligoninėje dėl
širdies atakos. Po keleto dienų
grįžo į namus. O Daratėlę Machli-
nė kankina artritas ir širdies liga.
Jų sūnus Raymondas, kuris yra
LDS 169-tos kp. pirmininkas, pri-
žiūri ir pagelbsti jiems, kiek gali.
Gerai, kad visi drauge gyvena.

— Marytė Baltulionytė buvo iš-
vykus į Los Angeles apylinkę.
Tenai aplankė draugus Bernotus,
kurie nesveikuoja. Onutė nepaeina,
o Bernotas mažai bemato. Pardavė
savo namus, kur per daug metų
vykdavo LLD ir LDS kuopų susi-
rinkimai, ir ieško prieglaudos na-
mų.

Taipgi aplankė Marytę Radienę,
kuri randasi prieglaudos namuose
Yucaipa, Cal. Jinai nerimauja, nes
viskas brangu ir turėjo palikti savo
namus.

— Iš Redlands, Cal., drg. Frank
Strauss atsiuntė draugams apelsi-
nų, o drg. Karosai pristatė. Reikia
pasakyti, kad apelsinai daug skā-
nesni kaip iš krautuvės. Galbūt kad
šviežesni. Visi dėkojam drg.
Strauss. Frank Strauss yra brolis
neseniai mirusios Adelės Zikšienės.

Linkime visiems ligoniams svei-
katos ir ištvėmės.

— Mano dešinės šlaunies opera-
cija gerai pavyko ir gydausi namie
gydytojo priežiūroje. Kol kas paeinu
su "walkerio" pagalba, bet tikiu
neilgai paeiti su lazdele ir po keleto
mėnesių savo jėgomis.

Sirdingai dėkoju visiems už at-
virliškumą iš plačios JAV, ir už
Jūsų atjautimą.

Violet Taraškienė [Trask]

• • •
Nuomonė—minčių gyvatvorė.
Kuo gražiau apkarpyta, tuo labiau
giriama.

Šiuolaikinis pasididžiavimas: jau
turėjau infarktą!

Skurdas—žaliava dvasinės gero-
vės pramonei.

10

A LETTER TO THE PHILADELPHIA INQUIRER

From a reader of Vilnis and former
Chicagoan, Wally Pozer

SILENT NO MORE

To the Times:

I have been silent about what's
going on in this country for a while
now, but I just can't remain silent
any longer. Here we are the great-
est and richest country in the
world supporting a fascist junta in
San Salvador—a junta that has
killed Americans in their madness.

We are not only planning to send
them millions of dollars, but we are
also training them to kill more
gracefully. While millions of dollars
are being cut off from the Medicare
program and other social pro-
grams, the leaders of this country
have not learned their lesson. All
the money in the world will not
stop the people from rising against
a tyranny. Didn't we find this out
at Vietnam?

This country is presently being
run by a bunch of madmen. We
have enough nerve gas to kill
everyone in the entire world many
times over, but no, we are going to
make even more nerve gas in case
there is an invasion from Mars.

The people of this country should
really do something before the
madmen run this country into the
ground. The only way that we can
possibly stop the suicide is by
eliminating capitalistic greed. Be-
lieve me, the greed of the wealthy
is the cause of all our misery. The
biggest laugh of the century is
when we learned that the oil
companies are paying for the new
dishes at the White House, buying
a yacht for the "clown" in the
White House, etc. But what was
not told is that the oil companies
will get this money back merely by
raising the price of gasoline.

You know if you have a problem
that is causing the human body to
malfunction, you go to the doctor
and he will get rid of the cause of
the malfunction. Well, the same
holds true for our country. Get rid
of the cause—and we all know the
cause is capitalistic greed—and you
get rid of this. I feel and truly
believe that the U. S. can again
operate for and by the people.

Walter Pozer
Ridley Township

LAIKAS RIMTAI SUSIRŪPINT

Kai kas svarbesnio įvyksta mūsų
šalyje, tai didėja bedarbių skaičius,
atimama neturtiesiems pašalpas,
neduodama paramos norintiems
tęsti aukštąjį mokslą. Trumpai pa-
sakius, apkarpos visos darbo
žmogaus tinkamos gyvenimo są-
lygos. Nepatenkintų žmonių apra-
minimui sukeliama tam tikrų sen-
sacijų. Prieš mėnesį kitą buvo šau-
kiama įvairiais vilkų balsais, kad
reikia gelbėti Lenkijos liaudis, kur
mūsų doleriais apmokami agentai
siekię pagrobti valdžią, bet nepavy-
ko. Dabar naujas riksmas—gelbėji-
mas žiauraus režimo Salvadore.

Taipgi šauksmas dėl Nikaragvos
išsilaisvinimo. Mūsų prezidentas
trokšta "apginti" Pietų Ameriką
nuo komunizmo, pamiršdamas, kad
nedera kištis į kitų valstybių reika-
lus.

Jau nekalbant apie Darbo ir Hol-
lywoodo artistų unijos reikalauja,
kad būtų sustabdyta Salvadoro

brutališkai valdžiai tiekimas kari-
nės paramos. Organizuotą kampa-
niją prieš davimą Salvadoro val-
džiai karinės paramos pradėjo vesti
ir dvasiškiečiai. Jie tiesiog tvirtina,
kad dabartinė valdžia laužo žmonių
teises, žudo Salvadoro gyventojus.

Po laišku pasirašo Nacionalės
Bažnyčios prezidentas, Amerikos
Rabinų konferencijos centro vado-
vas, net šešių protestonų bažnyčių
galvos, vienuolika metodistų vys-
kupų ir penki katalikų vyskupai,
taipgi keletas seminarijų lektorių ir
eilės vienuolynų atsakingų pareigū-
nų. Kaip į jų laišką reaguos Kon-
gresas, palausime ir pamatysime.

Matant tokį susirūpinimą Salva-
doro žmonių likimu, mes pažangūs
lietuviai turime prisidėti prie tos
kovos ir siųsti laiškus savo kon-
gresmenams, kad jie pasipriešintų
dėl karinės pagalbos Salvadoro
vyriausybei, kuri tebežudo tenykš-
čius žmones. Laikas sustabdyti
nekalto žmonių žudynes. Vilniatė

PASIRUOŠKIME SVARBIEMS DARBAMS

Visi laikraščio skaitytojai trokš-
ta, kad kuo ilgiau laikraštis "Vilnis"
juos lankytų ir teiktų svarbias
žinias. Kad tas būtų galima, turime
padirbėti, kad sukėlus jo išleidimui
pinigų. Be to, reikia tinkamai
atžymėti jo 62 gimtadienis, kuris
bus balandžio 8 d. Būtų gražu, kad
tie, kurie dar gali rašyti ir bendra-
darbiavo jame nuo seniau, kad
parašytų savo prisiminimus bei
patyrimus iš tų dienų veiklos.
Neabejoju, kad daug kas svarbaus
ir įdomaus iš tų dienų veiklos
nežinoma jaunesnės kartos lietu-
viams.

Būtų gražu, kad atsileptų jauni-
mas, kuris lankė Ateities Žiedo
vaikų mokyklėles ir jose mokinosi
savo tėvų kalbos bei rašytos, taipgi
politinio supratimo. Jie iš anų laikų
veiklos galėtų daug ką aprašyti. Jei
jiems nesiseka išsireikšti lietuviš-

kai, rašykite angliškai.

Kam tikrai rūpi laikraščio ateitis
ir populiarumas, tas turėtų nieko
nelaukęs rašyti į laikraštį ir pajvai-
rinti jo turinį. Be to, mes žinome,
kad daugelis skaitytojų Lietuvoje
įdomaujasi, kas ir kaip buvo veikia-
ma tarp lietuvių toli nuo gimtojo
krašto. Mes pažangūs lietuviai
daug atlikome ir galime pasidžiaug-
ti savo darbais.

Atžymėję gimtadienį, turime jau
dabar pradėti galvoti apie būsimą
dalininkų suvažiavimą, kuris pa-
prastai įvyksta gegužės mėnesio
pradžioje. Laikas bėga greit, tad
nedelskime. Reikia ruoštis jame
dalyvauti ir prisidėti su pinigine
parama.

Tik vieningai ir rūpestingai dirb-
dami užtikrinsime ilgą ir gražią
mūsų brangaus laikraščio "Vilnis"
ateitį.

Užušilių Julija

IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

Kartais turėdamas aukso po no-
sim ieškai jo velnias žino kur. Taip
ir man šį kartą įvyko. Vienas mano
draugas iš Lietuvos paprašė Salčių
plokštelės ar kasetės.

Andrių ir sesę Astą Salytę-Fa-
bian pažįstu jau senokai. Teko ne
kartą susitikti, klausytis jų koncer-
tų. Žinojau, kad abu mėgsta dai-
nuoti, yra išleidę jau ne vieną
plokštelę. Su koncertais jau pabu-
vojo Amerikoje, Australijoje ir
kitur.

Paskutiniu laiku jie išleido plokš-
telę lietuvių kalba. Kadangi aš
nesu per didelis lengvosios muzikos
mėgėjas, todėl ir per daug dėmesio
nekreipiau. Būdamas Australijoje
tū stebėjau, kad ten sėkmingai
prekiaujama jų plokštelėmis.

Asta yra vienmetė su Vokietijoj
labai populiaria dainininke Lena
Valaitis (Anelė Valaitytė). Abi kar-
tu lankė Vasario 16 gimnaziją
Hiuttenfeldo kaimelyje. Pasakoja-
ma, kai jom abiem reikdavo pagal
eilę vaksuoti mergaičių bendrabu-
čio koridorių, tai jos dirbdavo ir
dainuodavo. Viena aukštai, kita že-
mai. Kaip jau žinoma, Anei pavy-
ko šuolis į Vak. Vokietijos estradi-
nių dainininkių viršūnes. Asta, kuri
dainuoja su broliu Andy, neturėjo
tokios laimės. Jie nėra blogesni už
kitus duetus, bet šitame biznyje
yra savotiškos nepermatomos tai-
syklės.

Todėl buvau ir nustebęs mano
draugo laišku. Iš pokalbio su An-
driumi Šalčiu sužinojau, kad jie
Vilniaus radijo diskotekoje užima
antrąją vietą. Andrius labai džiau-
gėsi.

Tai vėl vienas pavyzdys, kaip
Lietuvos vaikas savo gabumais
grįžta į Lietuvą. Būtų tikrai gera,
kad tokių pavyzdžių būtų daugiau.

Remas Šileris

PATENKINTI SAVO VIZITU

Teko pasikalbėti su drg. Jonu
Feiza ir pasiteirauti, kaip pavyko
floridiečių vasario 20 d. koncertas,
kurio dainų programą atliko Čika-
gos Lakštutės. Jonas sakė, kad
koncertas visapusiškai pavyko.
Žiūrovų prisirinko pilna salė. Pro-
grama buvo žavi. Klausytojai nesig-
ailėjo aplodismentų.

Jonas sakė St. Petersburg, Fla.,
išbuvęs 4 dienas, bet visos dienos
buvę saulėtos ir šiltos. Jautė tikrai
vasariškas nuotaikas. Floridiečiai
buve labai draugiški ir vaišingi.
Dar prieš koncertą, vasario 19 d.,
surošė jų priėmimą ir vietos
Dainos Mylėtojų choras, vadovau-
jamas Helen Janulytės, šauniai
padainavo.

Po tokio šaunaus priėmimo ir
parodyto draugiškumo, prie pui-
kaus oro nelengva buvo skirtis su
Florida, kai Cikagoje dar tebėra
šalta žiema ir gilus sniegas. Turėjo
progos pasimatyti su daugeliu bu-
vusių čikagiečių. Nors nesmagu
pasakyti, bet jautėme pavydą
jiems.

Į Čikagą vasario 22 d. grįžo
Vanda Gaidam, Anna Krisiken,
Valeria Urbikas ir Jonas Feiza.
Solistė Estelle Bogden su vyru
Vincu pasiliko Floridoje. Jie žadėjo
pabūti pora savaitių, gal ir ilgiau.

Smagu, kad mūsų šaunieji meni-
ninkai patenkinti savo viešnage. O
kad jie atliko tikrai gražią ir
lietuvišką misiją, tai netenka abe-
joti.

Vyšnutė

Vilnis, 1982 kovo 18

Sveikina konsulą Edm. Juškį

St. Petersburg LLD 45 kuopa sveikina TSRS Ambasados Vašingtone pirmąjį sekretorių konsulą Edmundą Juškį ryšium su jo 50-osiomis gimimo metinėmis ir Liet. TSR vyriausybės aukštu apdovanojimu.

Linkime mielam Edmundui Juškui sėkmės jo darbuose ir geros sveikatos.

LLD 45 KP. VALDYBA
ir NARIAI

R. ŠARMAIČIO LAIŠKAS IS VILNIAUS

Drg. Stasiui Jokubkai

Sveikas gyvas!

Siunčiu Jums str. "Istorikė Ona Maksimaitienė". Gal tiks "Vilniai" paskelbti Tarptautinės moters dienos proga.

Mūsų institute vyksta darbas, rengiant spaudai vis naujas knygas.

Netrukus turi išeiti atsiminimų knygelė apie Antrojo pasaulinio karo dalyvį, Lietuvos partizaną Aleksandrą Jacovskį, žuvusį 1942 m. kovo mėn. Biržų apskrityje. Knygelė pavadinta "Partijos ryšininkas". Tai buvęs Lietuvos revoliucinio judėjimo dalyvis, o 1940-1941 metais—Antano Sniečkaus padėjėjas.

Spaustuvėje surinktas dokumentų rinkinys "Lietuvos liaudis Didžiajame Tėvynės kare". Tai maždaug 500 psl. knyga, pasakojanti apie istorinius įvykius Lietuvoje 1941-1945 metais. Tai bus svarbus Lietuvos istorijos šaltinis.

Birželio mėnesį paminėsime Zigmo Angariečio gimimo šimtąsias metines. Ta proga parengėme straipsnių ir atsiminimų rinkinį, kurį norime išleisti iki jubiliejaus.

Kitų metų sausio 10 dieną sukaks 80 metų nuo Antano Sniečkaus gimimo dienos. Rengiame spaudai jo bendražygių atsiminimų rinkinį.

Pereitų metų liepos mėnesį buvau nuvažiavęs į A. Sniečkaus gimtinę—Bublelius Šakių rajone. Per karą visa Sniečkų sodyba buvo sudegusi—neliko nė vieno trobesio. 1947 metais Tarybų Lietuvos vyriausybės nutarimu Bubleliuose buvo pradėta statyti mokykla—technikumas žemės ūkio specialistams rengti. Mano apsilankymo metu Bubleliuose buvo ištisas miestelis. Jame yra bendrabučiai moksliviams—du stambūs penkiaaukščiai namai, atskiras keturių aukštų namas—butai mokytojams, o trijų aukštų pastate pati mokykla su salėmis užsiėmimas ir muziejinei ekspozicijai. Buvusi mokykla kūrta dabar išnyko, jos vietoje—skverelis pastato viduje. Nesulau-

Vilnis, 1982 kovo 18

kė Antanas savo tėviškės atgimimo—jis mirė 1974 m. sausio 22 d.

Šiandien Vilniuje buvo susirinkę visos Lietuvos aukštųjų mokyklų visuomenės mokslų dėstytojai. Pranešėjai ir diskusijų dalyviai tarp kita ko kalbėjo ir apie reaktorių mėginimus apšmeižti Tarybų šalies socialistinio gyvenimo tikrove. Nemažą vaidmenį tose pastangose vaidina JAV radijo stotys iš Miuncheno ir kitų miestų. Nepaisant visokio juodinimo Tarybų Lietuva žengia progreso keliu, ką ryškiai parodo 1981 metų liaudies ūkio ir kultūros pasiekimų duomenys, paskelbti Centrinės statistikos valdybos suvestinėje.

Geriausius linkėjimus siunčia Romas ir Onutė, savo metu Jūsų globoti Čikagoje. Visa jų šeima jaučiasi gerai. Abu sūnūs jau paaugėjo—lanko mokyklą. R. Šarmaitis

E. GOŠTAUTIENĖ LIGONINĖJE

Besikalbėdama su drg. Agotėle Druseikiene sužinojau, kad rimtai susirgo Roselando Lietuvių Moterų klubo narė drg. E. Goštautienė ir vasario 19 d. išvyko į Holy Cross ligoninę. Kaip ilgai jai teks ten pabūti, nežinia. Reikia tikėtis, kad už savaitės kitos grįš į namus.

Linkėtina drg. Goštautienėi nugaltėti ligą ir vėl būti sveikai.

Agotėlė taipgi nusiskundė, kad nesijaučia gerai, sloga ją pusėtinai suvargino.

Linkiu A. Druseikienei susveikti ir, atėjus gražiajam pavasariui, vėl dalyvauti mūsų sueigose.

J. Urmonienė

ATSIPRAŠOM CHARLES URBAN

Charles Urban, gyvenantis Hudson, Mass., praėitų metų spalio 29 d. "Vilniai" atsiuntė \$50.00 auką, bet iki šiol laikraštyje nebuvo paskelbta, nežiūrint kad jam buvo išrašytas kvitas.

Atsiprašom draugo Urban ir tariame ačiū, kad išpėjo. Stengsimės artimiausiam aukų sąrašui šią klaidą atitaisyti. Nellie DeSchaaf

LAKŠTUČIŲ KONCERTAS ST. PETERSBURG

Lakštutės gražiai praleido laiką St. Petersburg, Fla., nuo vasario 18 ligi 22. Estelle Bogden ir jos vyras Vincas dar pasiliko Floridoj ilgesniam laikui.

Vasario 19 buvo mūsų repeticija ir bendri pietūs. Dalyvavo Janulytės vadovaujamas choras, kuris padainavo mums kelias dainas. Mūsų koncertas buvo vasario 20, prasidėjo pusiau antrą. Salė buvo pilna žmonių ne tik iš St. Petersburgo ir Tampos, bet ir iš toliau—iš Miami, net iš Kanados Toronto. Buvo malonu sutikti draugus ir pažįstamus, anksčiau gyvenusius Čikagoje, Cicero, Roselande ir t. t. Buvo malonu pasveikinti Walaitienę su jos vyru Pranu, Pat Keller, Budriene, Andriulienę, Drobiene, Rutkauskienę, Garadauską ir ponį Miller, kurios vyras seniau buvo "Vilnies" administratorius.

Koncertas buvo labai sėkmingas, Lakštutės gražiai priimtos. Norime daug kam padėkoti, ypač nepamirš-

tamas Bunkus, Pakalniškienė, Rutkowskienė, Bernice, Joe Vaitkus ir kt. Rutkowskienės ir Drobieneš namuose praleidom keturias dienas, dėkui joms. Labai dėkingi Walter Dubinskui, kuris mus sutiko Tampos aerodrome ir pavažijo mus po Tampa Bay ir Bush Gardens, kur daug ko įdomaus pamatėme.

Vasario 22 Walter ir Stanley Kuzmickai nuvežė mus pas Joe ir Bernice Vaitkus, kur mus puikiai pavaišino, o paskui Stanley ir Walter nuvežė į aerodromą, kur atsisveikinom.

Neužmirštu paminėti Dubendrio, kuris šventė 95-ąjį gimtadienį. Visi jam padainavo Ilgiausių metų, o solistai Al. Dapšas iš Mass. ir Kuzmickas padainavo su floridiečių chorą.

Visiems laikams liks gražus Floridos prisiminimas ir noras vėl kada nors pamatyti St. Petersburg. John Feiza

Laiškai ir parama

Hemet, Cal.

Gerbiama "Vilnies" administracija, siunčiu "Vilniai" \$200 money order nuo LLD 145 kuopos, Los Angeles, Cal. Toliau laiško autorius W. Raila laiške pažymi, kad "Vilnies" turinys geras ir laikraščio kolektyvui siunčia geriausius linkėjimus.

So. Boston, Mass.

Atsiprašu, kad pavėlavau pasiųsti pinigų ar čekį už 1982 metų "Vilnies" prenumeratą. Čia įdedu \$20 vertės čekį, \$10 bus už prenumeratą ir likusi laikraščio fondai.

Helen Žekonis

Eau Claire, Mich.

Gerbiami draugai, siunčiu pinigais \$20. Tai bus už "Vilnies" prenumeratą, o kas liks paskirkite ten, kur labiausia reikia. Nors nebėgaliu skaityti, bet su malonumu laikraščio laukiu ir negaliu su juo skirtis.

Joseph Krauchiunas

East Chicago, Inc.

Gerb. "Vilnies" Administracija, siunčiu Money Order. Atnaujinu dvi prenumeratas į Lietuvą: gimnaziui Valentinui Baukui ir sesutei Salomėjai Salnienei. Jums visiems linkiu laimingų Naujų Metų. Mano pavardė pasikeitė.

Sophie Pinto [Gustainis]

Norwood, Mass.

Gerb. Administracija, čia rasite čekį \$40 vertės. Tai bus už mano prenumeratą, kuri baigėsi 1980 metų gegužės mėn. Dabar pasimoku už 1981-1982 m. Jūs rasite, kiek reikia pasilikti už prenumeratą, o kas liks, bus auka. Geros sveikatos ir ištvermės linkiu visiems 1982 metais, kad "Vilnis" eitų dar ilgus metus, nes dabar turiu laiko skaityti, kai išėjau į pensiją.

Julė Družienė

GRAŽUS PAVYZDYS

Buvę čikagiečiai, dabar gyvenantys Lake Villa, Ill., Antanas ir Mary Gabrielai dėl prasto oro negalėjo atvažiuoti į Čikagą, tai prisiuntė mokesį Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijai \$5 ir dar \$5 dovanų, viso \$10. Taipgi prisiuntė LLD 19 kp. mokesį \$5 ir \$5. Viso abiem organizacijom \$20. Jie savo laiške rašo, kad nenori likti skolingi organizacijoms. Be to, kai gyvena toliau nuo Čikagos ir negali dalyvauti susirinkimuose, tai nors pinigškai jas paremia.

Puikus pavyzdys ir kitiems draugams toliau nuo Čikagos gyvenantiems, kad nereikia laukti paraginimų, o patys turi susiprasti ir pasimokėti duokles. Julija M.

LIŪDNAS MIRTIES PRISIMINIMAS

Boby Bruwer

Mirė 1972 metų kovo 4-tą dieną. Skaudančia širdimi liūdžiu prisimindama Jį.

Brangusis Bob, kol gyva būsiu tavęs nepamiršiu.

Žmona ALMA BRUWER
St. Petersburg, Fla.

GULFPORT, FLA., ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Adomui Lukas

Reikiame širdingą užuojautą velionio žmonai Petronėlei, sūnui Albertui, dukroms Adelei, Edie, Bertha kurie gyvena Cleveland, Ohio ir kitiem giminėms bei draugams.

A. L. D. 45 KUOPOS
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

Roselandiečių žiniai

Saltoji žiemuzė jau baigia mus apleisti. Pavasaris jau beldžiasi į duris. Jau laikas galvoti apie organizacinę veiklą. Kaip žinote, Rose-lando Lietuvių Moterų klubas turėjo ilgoką susirinkimų pertrauką ir per tą laiką gerokai pailsėjo. Balandžio 5 d., 12:30 val. po pietų, Anielės salėje, 4500 So. Talman Ave., įvyks pirmas šių metų narių susirinkimas. Prašau visas nares pasistengti dalyvauti šiame susirinkime ir vieningai nutiesti planus tolimesnei mūsų veiklai.

Visos žinome, kad gyvename tokiaime laikotarpyje, kad gali užsiliepsnoti branduolinis karas, kuris atneštų žmonijai pražūtį. Mes sąmoningos moterys negalime sedėti ir atsiduoti likimui. Turime stoti į kovą drauge su visos šalies moterimis ir kovoti už išlaikymą taikos ir išgelbėjimą žmonijos nuo pražūties.

Lauksiu visų narių atsilankant į susirinkimą. Rūpestingai apsvaistysime visų svarbių taiką liečiančius klausimus. **Sekr. J. Urmonienė**

NESMAGI ŽINIA

Laikraščio skaitytojai gal pastebėjo, kad drg. Morta Marquardt ruošiasi pergyventi akių operaciją. Laikas buvo numatytas vasario 18 d. Gydytojai patikrino sveikatos stovį ir operaciją atidėjo. Daromi platesni sveikatos tyrimai.

Linkėtina, kad sveikata pagerėtų ir Morta galėtų sėkmingai pergyventi akių operaciją, o po jos vėl galėtų veikti pažangiose organizacijose taip, kaip veikė sveika būdama. **Julija M.**

Prisiminus Vacijų J. Senkevičių

V. Senkevičius

"Vilnius" šeimoj gerai ir daug dirbo Bronė ir Vacys Senkevičiai. Vacys dirbo redakcijoje ir spaustu- vėje. Jis laisvai kalbėjo keliomis kalbomis lietuvių, rusų, anglų, lenkų ir vokiečių. Tad jis daug padėdavo redakcijai, išversdavo žinias iš kitų laikraščių.

Jis visuomet neatsisakydavo padėti, neparodė jokio išdidumo, nesiskųsdavo laiko stoka. Buvo sma-

SUNKIAI SUSIRGO T. MASIENĖ

Telefonu iš Detroito teko sužinoti, kad sunkiai susirgo plačiai žinomos vadininkės ir korespondentės Stafanijos Masytės mamytė Teofilė Masienė. Šį kartą jai sušlubavo širdis ir greitosios pagalbos ambulan- su teko ją nuvežti į ligoninę.

Teofilę seniai kamuoja nelabasis arthritis taip, kad be "walkerio" negali pavaikšėti. Neseniai buvo susilaužus koją, dabar užgulė dar viena nelaimė. Kenčia ji, nemažiau kenčia ir jos duktė Stefanija.

Tenka laukti, kad šiuo metu ligonė gal jau namie. **Nellie**

F. KANE IŠTIKO ŠIRDIES SMŪGIS

Buvusios KLM choro nares Anna Kane vyrą Feliksą Kanę ištiko širdies smūgis. Ligonis randasi Holy Cross ligoninėje. Jo sveikata labai susirūpinusi žmona, taigi žmonos teta Morta Marquardt.

Linkėtina ligoniui nugalėti ligą ir vėl džiaugtis gyvenimu. **Vilnietė**

H. BORDNER GRĮŽO Į DARBĄ

Darbščioji Helen Bordner pergyveno kojos operaciją ir kelias dienas turėjo atsidurti nuo darbo. Operacija buvo sėkminga ir koja baigia gyti. Ji jau grįžo į darbą ir jaučiasi gerai.

Smagu, kad viskas gerai pavyko ir vėl gali dirbti ir mokiniams pagaminti sveiką ir skoningą maistą. **J. Urmonienė**

gu ir malonų dirbti su Vaciu.

Prieš 15 metų pradėjo šlubuoti Vacio sveikata. Gydytojų pataria- mas, apsigyveno ūky pas vilniečius Stasį ir Marytę Shmitus arti La Porte, Ind., manydamas atgauti sveikatą. Dėja, 1969 metais kovo 30 d., negailestinga mirtis užgesino jo šviesaus gyvenimo liepsnelę. Tas įvykis buvo nelengva pergyventi ne tik jo mylimai žmo- nai Bronėi, bet visiems, su kuriais jis taip nuoširdžiai dirbo ir kuriems padėdavo darbe.

Nors jau greit bus 13 metų, kai jo nėra mūsų tarpe, bet jo gražus ir pavyzdingas gyvenimas pasiliko neužmirštas. Turime nulenkti gal- vas ir pasakyti, kad netekome ištikimo darbo klasės sūnaus.

Taipgi liūdime prisiminę ir velio- nę Bronę, kuri ilgus metus dirbo "Vilnius" raštinėje ir gražiai reiš- kėsi organizacinėje veikloje.

Abu Senkevičiai palaidoti Lietu- vių Tautinėse kapinėse. Jų kapus aplanko kilnios idėjos draugai, su kuriais jie taip sutartinai ir pavyz- dingai dirbo.

Lai bus jiems amžina ramybė, o jų kilnus atminimas tebūna gyvas juos pažinusių mintyse ir širdyse. **Vyšnutė**

NESVEIKUOJA VERA ŽILINSKIENĖ

Besikalbėdama su drg. Albertina Jakiene sužinojau, kad jos draugė Vera Žilinskiene nesveikuoja, už tai mes retai matome mūsų sueigo- se.

Linkėtina mielai Verutei sutvir- tėti sveikatoje ir vėl visur dalyvau- ti, kaip dalyvaudavai praeityje.

Vilnietė

MARY NIHONASOK LIGONINĖJE

Uoli pažangietė, nuoširdi laikraš- čio rėmėja Mary Nukas-Nihonasok randasi ligoninėje. Šį kartą jai sutriko širdis ir, kaip atrodo, gana rimtai, nes nuvežta ligoninėn buvo paguldyta stropaus prižiūrėjimo kambarin.

Rašant šią žinią, tebėra sunkioje padėtyje, McNeal, 3200 S. Oak Park Ave., Berwyn, Ill., ligoninė- je.

Iš širdies linkiu jai pasveikti ir vėl aktyviai reikštis visuomeninia- me judėjime. **H. Bordner**

SUSIŽEIDĖ ANNA JOKUBKIENĖ

Praeito mėnesio pabaigoje sun- kiai susižeidė mūsų redaktoriaus žmona Anna Jokubkienė. Kažkaip atsitiko, kad iš prieančio savo namuose laiptais nukrito į beveik dešimties pėdų gilumo rūšį. Laimė buvo, kad nesusilaužė kaulų. La- biausia nukentėjo galva. Kuo sku- biau teko iškviešti gydytoją. Be didelio galvos sutrenkimo, užtikta ir daugiau kūno sužalojimų, pažen- klintų mėlynių lopiniais bei sutini- mais.

Gydytojo patarimu, ligonė dau- giausia sėdi kėdėje, daug nesijudi- na. Nors nelaimė buvo laiminga, nesulaužė kaulų, bet, gydytojo nuomone, ligonei susveikti truks savaites, o gal ir mėnesius. Stasys pirmąją visą savaitę laikraštį ruošė spaudai namie slaugydamas ligonę.

Dabar pagrindinius darbus atlieka jau redakcijoje, o Anna vis dar bejėgė namų apyvokos darbams. **Nellie**

GULFPORT, FLA.

Mirus

Adomui Lukui

Reiškiame gilią nuoširdžią užuojautą žmogui: Petronėlei, sūnui Albertui, dukroms Adelei Krehel, Eddie Kincaid ir Bertha Papes, gyvenantiems Cleveland, Ohio, anūkams, proanūkiams ir visiems artimiesiems bei draugams.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

ROCKFORD, ILL.

Mirė

Frank Petronis

Sausio 29 dieną, Rockford Memorial ligoninėje po sunkios ligos mirė Amerikos pažangiai lietuvių visuomenei plačiai žinomas Frank Petronis, kilęs Lietuvoje iš Vabalnikų, gimęs 1889 spalio 9 d.

Velionis buvo aktyvus Rockfordo lietuvių visuomenės veikėjas, vienas iš įkūrėjų Rockfordo Lietuvių Klubu, priklausė įvairioms organizacijoms.

1916 metų liepos mėnesio 17 dieną Čikagoje sukūręs šeimą su Kazimiera Černauskaite, persikėlė gyventi į Rockfordą, kur per 50 metų turėjo nuosavą kirpyklą ir joje pelnėsi duoną.

Giliame nuliūdime paliko sūnų Edward, gyvenantį Rockforde, taipgi Rockforde dukrą Mrs. Ben (Geneveve) Sandona ir dvi anūkes—Carol ir Janet Sandona.

Laidotuvės buvo vasario 2 d. Greenwood kapinėse, Rockford, Ill.

Sūnus EDWARD PETRONIS

GULFPORT, ST. PETERSBURG, FLA.

Mirus

Adomui Lukas

Reiškiame širdingą užuojautą velionio žmogui Petronėlei, sūnui Albertui, dukroms Adelei, Edie, Berthai ir kitiems giminėms bei draugams.

St. ir V. Kuzmickai
J. ir H. Dobrow
J. Andriulienė
J. B. Vaitkai
A. Pakalniškienė
J. T. Lukai
A. M. Raskauskai
J. Greblikas
L. Tvaska
M. Gram
E. Paulauskienė
L. E. Orand
W. H. Cheplikai
J. M. Milleriai

H. Siauris
F. V. Budrioniai
E. Drobieinė
J. Gresh
L. Novak
N. Petronis
F. Mockapetris
P. Keller
A. V. Zuriai
E. Kairaitienė
E. Shnarpūnas
A. Klimavičienė
W. Dubendris

V. V. Bunkai
V. M. Repečkai
W. E. Dudai
V. Masiene, Kana
H. Sarkiuniene
E. Valley
P. A. Aleknai
D. Mikalajūniene
M. Vilkauskienė
H. Janulis
R. Janulis
St. Daraška
M. Klišius
M. Gružinskas

PRISIMINUS

Mike Palevičių

HERRIN, ILL.

Kovo 29 dieną sukako 2 metai, kaip mirė Mike Palevich (Palevičius), gimęs Lietuvoje, Varėnos rajone, Naužiuliūko kaime, palaidotas Herrin miesto kapinėse, Herrin, Ill.

Buvo taip miela, mielasis, su Tavimi. Kasdien kamuojusi širdgėla, lieju ašaras, lankau Tavo kapą.

Ilsėkis ramybėje, mielasis.

Žmona, MARY PALEVICH